

РЕСПУБЛИКА
ТАТАРСТАН

СОВЕТ МИЧАНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
САБИНСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО
РАЙОНА

422055, Республика Татарстан, Сабинский район,
Село Старый Мичан, ул. Школьная, 12
тел. (84362) 42-3-31

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

САБА МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ МИЧӘН АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

422055, Татарстан Республикасы, Саба районы,
Иске Мичән авылы, Мәктәп урамы, 12 йорт
тел. (84362) 42-3-31

e-mail: mich.sab@tatar.ru

РЕШЕНИЕ
25.04.2025

КАРАР
№ 10

Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Мичән авыл жирлегенә
төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 06.10.2003 елгы 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставы нигезендә, шулай ук жирлек территориясендә төзекләндерү объектларын чисталыкта һәм тәртиптә тотуга, тулаем төзекләндерү дәрәжәсен арттыруга бердәм таләпләр билгеләү максатларында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә Советы

Карар кылды:

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә төзекләндерү кагыйдәләрен расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Үз көчен югалткан дип танырга:

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 07.11.2017 елгы №26 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл жирлегенә Советының 07.11.2017 ел, №26 карары белән расланган Мичән авыл жирлегенә төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр керту турында» 24.09.2018 елгы №22 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге Советының 07.11.2017 елгы №26 карары белән расланган Мичән авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» 06.05.2019 елгы №15 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге Советының 07.11.2017 елгы № 26 карары белән расланган Мичән авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» 17.08.2020 елгы №18 карары;

- Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге Советының «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге Советының 07.11.2017 елгы № 26 карары белән расланган Мичән авыл җирлеген төзекләндерү кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында» 25.02.2021 елгы №8 карары.

3. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлегенә төзекләндерү кагыйдәләрен «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru> адресы буенча, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлеге рәсми сайтында <http://saby.tatarstan.ru/michan> адресы буенча һәм авыл җирлегендә түбәндәге адрес буенча урнашкан мәгълүмат стендларында бастырып чыгарырга:

- ТР, Саба районы, Иске Мичән авылы, Мәктәп урамы, 12 йорт адресы буенча урнашкан авыл мәдәният йортында;
- ТР, Саба районы, Яңа Мичән авылы, Кооператив урамы, 52 йорт адресы буенча урнашкан авыл мәдәният йортында;
- ТР, Саба районы, Керәнне авылы, Мәктәп урамы, 16 йорт адресы буенча урнашкан авыл клубында.

Мичән авыл җирлеге башлыгы

А.Ә.Гәрәев

Расланган
Татарстан Республикасы Саба муниципаль
районы Мичән авыл җирлеге
Советының 25.04.2025 ел №10 карары белән

**Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Мичән авыл җирлегенең төзекләндерү кагыйдәләре**

I. Гомуми нигезләмәләр

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Мичән авыл җирлегенең төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба текст буенча – кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны үтәү йөзеннән, әйләнә-тирә мохитне саклау, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турындагы Федераль законнар, Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнә.

2. Әлеге кагыйдәләргә барлык физик һәм юридик затлар, аларның оештыру-хокукый формасына карамастан, үтәү мәжбүри.

3. Әлеге кагыйдәләр «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Мичән авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең бөтен территориясендә (алга таба текст буенча – авыл җирлеге) гамәлдә була һәм таләпләргә билгели:

1) алар урнашкан биналарны (торак йортларны да кертеп), корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен карап тоту буенча тиешле биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның фасадларының һәм коймаларының тышкы күренешенә карата;

2) төзекләндерү һәм аларны башкару ешлыгы буенча эшләр исемлегенә;

3) биналар (алардагы урыннар) һәм корылмалар милекчеләренең янәшәдәге территорияләргә төзекләндерүдә катнашу тәртибен билгеләүгә;

4) авыл җирлеге территориясен төзекләндерүгә оештыру буенча (урамнарны яңгыртуны, территорияләргә яшелләндерүгә, урам исемнәргә һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр куюны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм карап тотуны да кертеп).

4. Территорияләргә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру авыл төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, муниципаль берәмлекнең Генераль планы, җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре, билгеләнгән тәртиптә расланган проект документациясә нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Әлеге кагыйдәләр авыл җирлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыюны, алып китүне, ташуны, утильләштерүгә һәм эшкәртүгә оештыру мөнәсәбәтләрен җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Өлеге кагыйдэлэрне гамэлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчэләр кулланыла:

арборицидлар-агач-куакларның чүп үләннәренә каршы кулланыла торган химик матдэләр;

Сосновский балтырганы - эре үләнчел үсемлек, зонтиklar семьялыгының балтырган ыругы төре. Үсемлек озак төзәлми торган көчле пешүләр китереп чыгарырга сәләтле;

Гербицидлар -үсемлекләрне юк итү өчен кулланыла торган химик матдэләр;

жирле әһәмияттәге автомобиль юлы – транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендәге жир кишәрлекләрен һәм аларда яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементларны) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын, – саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты, житештерү объектлары, автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары;

архитектур яктырту -өлеге Кагыйдэләрдә каралган очраklarда кичке вакытта сәнгати-сәнгатьле визуаль мохит формалаштыру, караңгылыктан жирлек территориясендә урнашкан аерым бинаны яисә корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас объектларын, төзекләндерү элементларын, архитектура-ландшафт объектларын ачыклау һәм образлы интерпретацияләү өчен кулланыла;

фасадның архитектура үзенчәлекләре –бинаның, әйләнә-тирә авыл төзелеше мохитенең, фасадның конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган үзенчәлекле характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлегә, ритм, тигезлек һәм пропорциональлек, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык пространстволар балансы).;

фонсыз конструкцияләр – тышкы мәгълүмат чарасын әзерләү ысулы, бу очракта конструкция аерым хәрәфләрдән, билгеләүләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү -гражданнарның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга, жирлек территориясенең санитар һәм эстетик торышын саклап калуга һәм яхшыртуга, тораk пунктлар территориясен һәм аның территориясендә урнашкан объектларны, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, жир кишәрлекләрен, биналарны, корылмаларны, янәшәдәге территорияләрне карап тотуга юнәлдерелгән өлеге Кагыйдэләрдә билгеләнгән чаралар комплексын гамәлгә ашыру эшчәнлегә;

вертикаль яшелләндерү -биналарның һәм корылмаларның фасад өслекләреннән, балконнарны, лоджияләрне, галереяларны, терәк диварларны һ. б. кертәп, аларда стационар һәм мобиль яшеллекләр урнаштыру өчен файдалану;

витрина -фасадның бер өлешен алып торган тоташ пыяла рәвешендәге пыялалы уем (тәрәзә, витраж) ;

төзелгән төзелешнең тышкы архитектура күренеше -авыл жирлегә биналары һәм территорияләре фасадларының архитектура-сәнгать һәм авыл төзелеше үзенчәлекләре, алар жирлекнең тышкы образын формалаштыра;

яктыртуның тышкы ысулы -мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта мәгълүмат кыры аңа юнәлтелгән, еракта урнаштырылган яктылык чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) машина юлы -магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу -юлның, хужалык юлының, тротуарның бөтен киңлегенә асфальт түшәмәне сыйфатлы торгызуны, кире бордюр ташын урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызуны, тырма астындагы газоннарны ремонтлауны, газон үләннәре чөчүне һәм бозылган яшел үсентеләр утыртуны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон – махсус сайлап алынган үлән орлыкларын чөчү нәтижәсендә барлыкка килә торган үлән капламы, ул утыртулар, парк корылмалары өчен фон һәм ландшафт композициясенә мөһтәкыйль элементы булып тора, шулай ук табигый үлән үсемлекләре;

декоратив-монументаль сәнгать -төзекләндерү элементлары, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәлешне кулланып, күпләп була торган биналар һәм корылмалар, гомуми файдаланудагы территорияләр өчен махсус билгеләнгән кече архитектура формалары;

декоратив-сәнгать бизәлеше -монументаль яки декоратив скульптура, монументаль яки декоратив рәсем сәнгате, мурал, мозаика, орнамент, стрит-арт, инсталляция, барельеф, нәфис металл һәм башка төрләр рәвешендәге декоратив-монументаль сәнгать элементлары, алар объектның матурлыгын һәм имиджын арттыруга йогынты ясый;

мәгълүматны тапшыруның динамик ысулы -мәгълүматны электрон саклагычлардан һәм таблодан файдаланып тапшыруның мәгълүматны алыштыруны күздә тоткан ысулы;

йорт хужалыгы -ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм өлгә йорт урнашкан жир кишәрлегә;

ишегалды корылмалары -жир кишәрлегендә урнашкан вакытлыча ярдәмче корылмалар (баз, Күгәрчен оялары, сарайлар һ. б.);

бина -бердәм күләмле төзелеш системасын тәшкил итүче (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) капитал төзелеш объекты, ул автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин;

яшел утыртмалар -табигый һәм ясалма агач-куак һәм үлән үсемлекләре җыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигый территорияләрне, бульварларны, скверларны, бакчаларны, газоннарны, чөчәклекләрне, шулай ук аерым торган агачларны һәм куаклыкларны да кертеп);

жир кишәрлегә – Жир өслегенә аны индивидуаль билгеләнгән әйбер буларак билгеләргә мөмкинлек бирә торган характеристикалы өлгә;

жир эшләре – жир казуга, туфрак салуга, камилләштерелгән яисә туфрак катламы бозылуга йә юлларны һәм тротуарларны камилләштерелгән жәюгә (салуга) бәйлә эшләр;

инженерлык коммуникацияләре -инженер-техник тәэмин итү челтәрләре: сууткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргечләр, электр тапшыру, элемтә линияләре һәм авыл жирлегә территориясендә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

түбәләрне яшелләндерү -биналарның һәм корылмаларның түбәләреннән архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, чөчәк бакчалары, бакчалар, агачлар һәм куаклар белән мәйданчыклар һ. б.) төзү өчен файдалану;

яңгыр канализациясе (яңгыр канализациясе) – үзара технологик бәйләнгән инженерлык корылмалары комплексы (улаклар, яңгыр кабул итү жайланмалары, лотоклар һәм торбалар), ул яңгыр суларын, кар суларын, су сибү-юу һәм дренаж суларын ташу өчен билгеләнгән.;

жемелдәүче яктылык -яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, кабыну чираты һ. б.) алыштыра торган яктылык-динамик эффект;

тышкы яктырту -тәүлекнең караңгы вакытында торак пунктның магистральләрен, урамнарын, мәйданнарын, паркларын, скверларын, бульварларын, ишегалларын һәм жәяүлеләр юлларын яктырту өчен билгеләнгән элементлар җыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектура күренешен бозу -урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән авыл җирлегендә барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектура күренешен саклап калу кирәклеген исәпкә алып, әлеге кагыйдәләрдә билгеләнгән тышкы күренешкә яисә урнаштыру урынына карата таләпләрне үтәмәү;

рөхсәтсез чүплек -юридик яки физик затлар эшчәнлегә барышында барлыкка килгән каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, башка чүп-чарны 50 кв. м дан артык мәйданда һәм 30 куб. м дан артык күләмдә үз белдәге белән (рөхсәтсез) ташлау (урнаштыру) яки җыю;

стационар булмаган сәүдә объекты -күчмә корылмалардан тыш, җир кишәрлегенә нык бәйлә булмаган вакытлы корылма яисә вакытлы конструкциядән гыйбарәт булган сәүдә объекты (павильон һәм киоск).;

яшелләндерү – үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек мөхитен формалаштыруны тәмин итүче һәм шулай ук инженер эзерлекләренең төрле төрләре буенча эшләр уздыру белән бәйлә комплекслы процесс (вертикаль планлаштыру, террасалаштыру, төпләү һ.б.) һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү: турыдан-туры агачлар утырту, шул исәптән эре үлчәмлеләрне, куаклар, үлән газоннары, чәчәкләкләр, альпинарий, рокарийлар ясап, махсуслаштырылган бакчалар булдырып һ.б.)

гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр -гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр – предприятиеләрнең, оешмаларның, учреждениеләрнең яшелләндерелгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - махсус табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру әһәмиятенә ия, җирле үзидарә органнары карарлары белән тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән табигать комплекслары һәм объектлары урнашкан җир, су өслеге һәм алар өстендәге һава кичкеләкләре;

жәмәгать транспортын көтү тукталышы -жәмәгать транспортын туктату, пассажирларны утырту һәм төшерү зонасы һәм жәмәгать транспортында пассажирларны көтү зонасы булган махсус җиһазландырылган мәйданчык;

пиялалы фасад – фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен биләп торучы тоташ пияладан эшләнгән фасад;

ачык яктырту ысулы -мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вакытта яктылык чыганагының аның таралуына каршылыклары булмый;

объектны архитектур яктырту паспорты -жирлек территориясендә урнашкан аерым бинаны яисә корылманы, биналар комплексын, мәдәни мирас объектларын, төзекләндерү элементларын, архитектура-ландшафт объектларын бәйрәм (вакыйга) яктыртуны кертәп, бердәм архитектура-сәнгати яктыртуны билгели торган һәм аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган билгеләнгән тәртиптә килештерелгән документ;

биналар һәм корылмалар фасадларының, шул исәптән капитал булмаган фасадларның (фасадларның төсле чишелеше) колористик чишелеше паспорты - фасадларның (фасад элементларын да кертәп) Бердәм архитектура һәм төсле чишелешен билгели торган, аның тышкы бизәлешенә таләпләр билгели торган билгеләнгән тәртиптә килештерелгән документ;

жәяүлеләр зоналары -авыл жирлегә территориясенә жәяүлеләр йөрү һәм мәдәни-көнкүреш максатларында, транзит хәрәкәт итү максатларында халык йөри торган һәм билгелә бер характеристикаларга ия булган кишәрлекләре: тиз йөрешле урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә, рекреацияләренә күп булуы һ.б., жәяүлеләр агымының гомуми тыгызлыгы югары булу. Жәяүлеләр зоналары эспланадаларда, жәяүлеләр урамнарында, торақ пункт мәйданнарының жәяүлеләр өлешләрендә формалашырга мөмкин;

йорт яны территориясе – яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлегә, әлегә йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләндерү өчен билгеләнгән башка объектлар һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан объектлар;

янәшәдәге территория-мондый жир кишәрлегә төзелгән һәм чикләре Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртип нигезендә жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләре белән билгеләнгән очракта бинага, төзелешкә, корылмага, жир кишәрлегенә янәшә урнашкан гомуми файдаланудагы территория; тышкы мәгълүмат чарасын урнаштыру проекты (паспорт) – муниципаль хокукий акт белән расланган, төзекләндерү элементларының, атап әйткәндә, тышкы мәгълүмат чарасының тышкы кыяфәтен һәм урнаштыруның төгәл урынын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмәләргә үз эченә алган билгеләнгән рәвештәге документ;

территорияне санитар чистарту – билгелә бер территориядән каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю, чыгару һәм утильләштерү (зарарсызландыру) ; яктылык тартмасы -тышкы мәгълүмат чарасын эзерләү ысулы, бу очракта конструкция эчке яктыртулы бер күләмнән яисә күләм элементларынан гыйбарәт; махсуслаштырылган оешмалар -төзелгән муниципаль контрактлар нигезендә авыл жирлегә территориясен төзекләндерү өлкәсендә эшчәнлекнең махсус төрләрен гәмәлгә ашыручы төрле оештыру-хокукий рәвештәге юридик затлар;

территорияләргә карап тоту -жир кишәрлегендә урнашкан биналарның, корылмаларның, кече архитектура формаларының, коймаларның, төзелеш мәйданчыкларының, яшел утыртмаларның, жир асты инженерлык коммуникацияләренә һәм аларның конструктив элементларының фасадларын, транспорт инфраструктурасы объектларын вакытында ремонтлауга һәм карап тотуга бәйле чаралар комплексы;

жирле әһәмияттәге юлларны карап тоту -юлның, юл корылмаларының, юлларны комплексы төзекләндерү элементларының транспорт-эксплуатация торышын саклап кала торган эшләр комплексы;

тышкы мәғлүматны урнаштыру чарасы (вывеска) – «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә күрсәтү мәжбүри булган мәғлүматны, атап әйткәндә, фирма оешманың исеме (атамасы), урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы, шулай ук мәғлүматны үз эченә алган оешманың исеме (атамасы), ул закон көчендә урнаштырылырга тиеш яки эшлекле әйләнеш гадәте көчендә урнаштырыла һәм реклама белән бәйлә максатларны күздә тотмый. «Тышкы мәғлүматны урнаштыру чаралары» һәм «тышкы мәғлүмат чарасы» төшенчәләре тәңгәл;

суперграфика -фасадларны архитектур-сәнгати бизәүнең аның визуаль кабул итүен көчәйтә торган алымнарының берсе (рәсем, орнамент, барельеф, мозаика) ;

тактиль өслек -өске катламның фактурасы сизелерлек үзгәрә торган өслек;

территорияләргә җыештыру -житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны җыюга, махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруга, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген тәмин итүгә һәм әйләнә-тирә мохитне саклауга юнәлдерелгән башка чараларга бәйлә эшчәнлек төре;

күрсәткечләр – урам исемнәре, йортлар һәм җир кишәрлекләре, подъездлар һәм фатирлар номерлары, янғын гидранты, грунт геодезия билгеләре, магистраль камералары һәм суүткәргеч челтәре коелары, канализация, җир асты газүткәргече корылмалары, полигонометрия билгесе күрсәткечләре, бинаның фасадында урнаштырыла торган күрсәткечләр, аерым торучы стелалар рәвешендә урнаштырыла торган туризм өлкәсендәге объектларның, мәгариф объектларының, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләргә урыны, урнашуы турында гомумиләштерелгән мәғлүмат;

торак пунктның урамнары һәм юллары – торак пункт эстетикасына югары таләпләр куела торган гомуми файдаланудагы территорияләр. Урамнар һәм гомумавыл юллары исемлеге җирлекнең муниципаль хокукий актлары белән раслана;

вәкаләтле органнар -авыл җирлеге Башкарма комитетының үз компетенциясе чикләрендә аерым вәкаләтләр тапшырылган очракта авыл җирлеге территориясен төзекләндерүгә оештыруны, координацияләүгә һәм тикшереп торуну гәмәлгә ашыручы функциональ һәм территориаль органнары һәм җирле үзидарәнең башка органнары;

фасад -бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды). Бинаның төп фасады иң зур күз күрәме зонасына ия, кагыйдә буларак, ул магистраль һәм/яки башка әһәмияттәгә урамнарны кабул итүгә юнәлдерелгән;

фон конструкцияләре -хәрәфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслегендә урнаштырыла торган тышкы мәғлүмат чарасы ясау ысулы;

фриз -фасадны яисә горизонталь полоса рәвешендәгә козырекны уратып алучы декоратив элемент;

фронтон -бинаның түбә дәрәжәсеннән югарырак чыгып торган фасадының соңгы каттагы тәрәзәләргә яки чыгып торган элементларның өске тамгасыннан фасадның өске тамгасына кадәр үлчәнә торган соңгы өлеш;

төзекләндерү элементлары -декоратив, техник, планлаштыру, конструктив җайланмалар, яшелләндерү элементлары, төрле җиһазлар һәм бизәкләр, шул исәптән биналар, корылмалар, корылмалар фасадлары, кече архитектура формалары, капитал булмаган стационар булмаган корылмалар һәм корылмалар, территорияне төзекләндерүнең состав өлешләре буларак кулланыла торган мәғлүмат щитлары һәм күрсәткечләр.

II. Төзеклөндөргө гомуми таләпләр, территорияләргә карап тотуны һәм жыештыруны оештыру

7. Жирлекнең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (торак йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, карап тотылырга һәм жыештырылырга тиеш.

8. Гомуми файдаланудагы территорияләргә, шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, бульварлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир кишәрлекләргә карап тотуны һәм жыештыруны вәкаләтле органнар үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыралар.

9. Физик һәм юридик затлар, барлык оештыру-хокукий рәвешләргә карамастан, милек хокукындагы, башка әйбер йә мәжбүри хокуктагы (алга таба - жир кишәрлекләргәнең хокук ияләре) жир кишәрлегә территориясә һәм янәшәдәге территориягә, шулай ук гамәлдәге законнарда һәм әлегә Кагыйдәләрдә каралган күләмдә биналарны, корылмаларны мөстәкыйль рәвештә яисә жәлеп итү юлы белән карап тотуны һәм жыештыруны гамәлгә ашыралар. Махсуслаштырылган оешмаларның үз акчалары исәбенә.

Бина, корылма милек хокукында яисә башка әйбер йә мәжбүри хокукта берничә затныкы булган очракта, жыештырылырга тиешле территория милек хокукындагы яисә күчәмсез мөлкәт объектына башка хокуктагы өлешкә пропорциональ рәвештә билгеләнә.

Жир кишәрлегә территориясәндә төрле затларга караган берничә бина, корылма булган очракта, территориягә карап тоту һәм жыештыру чикләре якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, жыештырылырга тиешле территория биналарның, корылмаларның барлык милекчеләргә яисә башка хужалары (файдаланучылары) арасында тигез өлешләрдә билгеләнә.

Физик яисә юридик зат биләгән жир кишәрлегә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, биләгән жир кишәрлегенәң фактта барлыкка килгән чигә буенча территория, шулай ук аның тирәсендәге территория жыештырылырга тиеш.

Әгәр бина, корылма берничә затның милек хокукында яисә башка әйбер йә мәжбүри хокукында булса, фасадның эчтәлегә якларның килешүе белән билгеләнергә мөмкин.

Килешү булмаганда, фасадны карап тоту милек хокукындагы яисә күчәмсез милек объектына башка хокуктагы өлешкә пропорциональ рәвештә гамәлгә ашырыла.

10. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын карап тоту һәм жыештыру муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләргә буенча әлегә төр эшләргә башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

11. Күпфатирлы йортларның һәм янәшәдәге территорияләргәнең йорт яны территорияләргә карап тоту һәм жыештыру күпфатирлы йортлар белән идарә итү ысулларының берсә нигезендә гамәлгә ашырыла: торак милекчеләргә ширкәтә йә торак кооперативы яисә башка махсуслаштырылган кулланучылар кооперативы, идарәчә оешма, каты коммуналь калдыкларны оештырганда һәм чыгарганда коммуналь оешмалар, карап тоту һәм тоту эшләргә башкаручы затлар һәм күпфатирлы йортта гомуми мөлкәтне ремонтлауға – күпфатирлы йорт белән әлегә

йорттагы урыннар милекчеләре турыдан-туры идарә иткәндә (алга таба - идарәче оешмалар).

12. Индивидуаль торак йортларның һәм янәшәдәге территорияләрнең территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый йортларның милекчеләре (яллаучылары) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

13. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау:

1) бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә-җир кишәрлегенең милекчеләре яисә башка хокук ияләре;

2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-вәкаләтле орган йә муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча шушы эшләрне башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешма;

3) чикләнгән файдаланудагы (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнештәге (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә-әлеге объектларның хужалары;

4) йорт яны территорияләре чикләрендә-күпфатирлы йортлардагы торак урыннар милекчеләре яисә идарәче оешмалар;

5) җир өсте коммуникацияләренең, шул исәптән электр челтәрләренең, яктырту челтәрләренең, радиолинияләренең саклау зоналарында - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары;

6) җир асты коммуникацияләренең саклау зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләренең хужалары.

14. Урамнардан һәм юллардан җир асты суларын һәм җир өсте суларын агызу өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын җыештыру һәм чистарту, яңгыр канализациясе коллекторларын һәм яңгыр кабул итү коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

15. Диспетчерлык пунктлары территорияләрен, җәмәгать транспортының борылу майданчыкларын карап тоту һәм җыештыру пассажир транспортын эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.

16. Җәмәгать транспортын көтү павильоннарын карап тоту һәм җыештыру вәкаләтле территорияль органнар тарафыннан муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләре буенча әлеге төр эшләрне башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешмалар белән шартнамәләр нигезендә тәэмин ителә.

17. Автомобиль юлларының юл буенда яисә алар янында урнашкан сервис объектлары (кибетләр, кафелар, кунакханәләр, АЗСлар, СТО, ял майданчыклары) өчен бүленгән территорияләрен карап тоту һәм җыештыру мондый объектларның хужасы (милекчесе) тарафыннан башкарыла.

18. Җәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм карап тоту тәртибе гамәлдәге законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә.

Бәдрәфләрнең санитар һәм техник торышын аларның милекчеләре, хужалары, арендаторлары яки алар хезмәт күрсәтә торган махсуслаштырылган оешмалар тәэмин итә.

19. Төзекләндерү эшләрен башкару ешлыгы, объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәэмин итүне исәпкә алып, заказ бирүче тарафыннан билгеләнә.

20. Физик һәм юридик затлар тарафыннан җирлек территориясен карап тоту һәм җыештыру чикләре бирелгән җир кишәрлеге чикләре (әгәр җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләүдәге җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм биналар һәм корылмалар, алардагы

урыннар милекчеләренең янәшәдәге территорияләрне төзекләндерүдә катнашу тәртибе нигезендә әлеге Кагыйдәләрнең VIII бүлегендә билгеләнә.

21. Вәкаләтле органнар билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп торалар.

Авыл жирлеген территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм җыештыру эшләрен башкаруны тикшереп торы Мичән авыл жирлеген башлыгы аша органнарның вәкаләтле вәкилен тарафыннан гамәлгә ашырыла.

III. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тоту буенча фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр коеларының, су чыгару корылмаларының, техник элементлар чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура формаларының, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен башкару урыннарының, күмү урыннарының тышкы күренешенә карата таләпләр, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннары. Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү. Юл сервисы объектлары.

Биналарны, корылмаларны карап тоту буенча гомуми таләпләр һәм алар урнашкан жир кишәрлекләргә

22. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тотуны аларның милекчеләргә яисә башка хокук ияләргә мөстәкыйль рәвештә йә махсуслаштырылган оешмаларны үз акчалары исәбеннән җәлеп итү юлы белән гамәлгә ашыралар.

23. Биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен карап тоту биналарны, корылмаларны һәм алар урнашкан жир кишәрлекләрен төзекләндерүгә үз эченә ала:

- 1) биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;
- 2) жир кишәрлеген җыештыру һәм санитария-гигиена буенча чистарту;
- 3) гражданның, оешмалар һәм индивидуаль эшкәрүчеләр эшчәнлегенә нәтиҗәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм алып китү;
- 4) жир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм карау.

24. Бина, корылма фасадларының тышкы күренешенә гомуми таләпләр:

24.1. биналарның, корылмаларның фасадлары өчен төп шарт булып архитектура-сәнгать образының, материалларның һәм төсләргә стиль бердәмлегенә тора.

Фасадның локаль участкалары, детальләр, элементлар һәм өстәмә җиһазлар комплекслы карар нигезендә урнаштырылырга тиеш. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары, учреждение такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш, паспорт нигезендә урнаштырылырга һәм файдаланылырга тиеш;

24.2. төсләр чишелешен фасадның характеристикаларына һәм стиль чишелешенә, объектның функциональ билгеләнешенә, әйләнә-тирә мохиткә туры килергә тиеш;

24.3. урамнан күренгән йортларның ян-як фасадлары (Ян фасадлары), аркалы юлларның стеналары һәм япмалары тулысынча төп фасад төсенә буяла;

24.4. биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешенә, декоратив бизәкләргә һәм инженерлык элементларына күзгә күренеп зыян килмәскә тиеш һәм тиешле эстетик халәттә торырга тиеш. Бинаның фасады төсенә зыян килү фасадының гомуми мәйданының 5% тан артмаса тиеш;

24.5. биналарның, корылмаларның фасадларын ликвидацияләүгә яисә аерым детальләрне үзгәртүгә бәйле рәвештә үзгәртү норматив хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә рәхсәт ителә;

24.6. бина фасадының төсләр гаммасы бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә билгеләнә һәм билгеләнгән тәртиптә килештерелә. Бинаны, корылманы эксплуатацияләгәндә яисә ремонтлаганда төснә үзгәртү рәхсәт ителми;

24.7. мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан биналарның фасадларын бизәү мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге законнар һәм мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты нигезендә мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештереп гамәлгә ашырыла һәм биналар архитектурасы стилиндә, шул исәптән урамнар төзүнең гомуми стиль карары;

24.8. фасадларны буяу бары тик штукатур, түбә һәм лепка эшләрен кабул иткәннән соң һәм бина фасадларының төсләр чишелеше паспорты нигезендә генә башкарыла;

Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту

25. Биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту үз эченә ала:

25.1. конструктив элементларны, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм лоджия коймаларын, кәрнизләрне, болдырларны һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскыч коймаларын, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны вакытында ремонтлау һәм торгызу һәм аларның буявын, ;

25.2. су агызгычларның, су агызу торбаларының төзек хәлдә булуын һәм тотылуын тәэмин итү;

25.3. жөйләрне, ярыкларны һәм чокырларны герметизацияләү, төзәтү һәм тегү;

25.4. керү урыннарын, цоколь тәрәзәләрне һәм подвалларга керү урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту,

25.5. фасадта урнаштырылган электр яктыртуны төзек хәлдә тоту һәм караңгы төшкәч аны кабызу;

25.6. фасад өслеген, шул исәптән фасад элементларын, аларның торышына һәм эксплуатация шартларына карап, вакытында чистарту һәм юу;

25.7. тәрәзәләрне һәм витриналарны, элмә такталарны һәм күрсәткечләрне вакытында юу;

25.8. язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук төшерелгән граффитилардан чистарту.

26. Биналарның һәм корылмаларның фасад элементлары составына түбәндәгеләр керә: :

1) прямкалар, подвал бүлмәләренә керү урыннары һәм чүп-чар камералары;

- 2) керү төркемнәре (баскычлар, майданчылар, култыксалар, керү урынындагы козыреклар, киртәләр, стеналар, ишекләр һ. б.);
 - 3) цоколь һәм отмостка;
 - 4) стеналар яссылыгы;
 - 5) фасадларның чыгып торган элементлары (балконнар, лоджияләр, эркерлар, көрнәзләр һ. б.);
 - 6) түбәләр, вентиляция һәм төтен торбаларын, киртәләргә, түбәгә чыгу урыннарын һ. б. кертәргә;
 - 7) архитектура детальләре һәм тышлау (декоратив-сәнгати бизәү элементлары, колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фризлар, билбаулар һ. б.);
 - 8) бүрәнкәләргә дә кертәргә, су агызу торбаларын;
 - 9) парапет һәм тәрәзә киртәләргә, рәшәткәләр;
 - 10) тәрәзәләргә, балконнарны, пояскаларны, цоколь чыгынтыларын, асылмаларны һ. б. ш. металлдан бизәүгә;
 - 11) асылмалы металл конструкцияләр (флаг тоткычлар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция җиһазлары һ. б.);
 - 12) панельләр һәм блоклар арасында горизонталь һәм вертикаль җөйләр (эрә панельләр һәм эрә блоклар биналарның фасадларын);
 - 13) пыялалар, рамнар, балкон ишекләргә;
 - 14) биналар янындагы стационар киртәләр.
27. Биналарның, корылмаларның, төзеләп-яңкормаланган торак булмаган биналарның миләкчеләргә, башка хокук ияләргә һәм тиешләр бурычлар йөкләнгән башка затлар:
- 27.1. кирәк булган сәен, әмма елга бер тапкырдан да сирәгрәк түгел, фасадларны чистарталар һәм юалар, махсус техника һәм методика буенча юалар;
- 27.2. кирәк булган сәен, әмма елга ике тапкырдан да сирәгрәк түгел, яз көнә (жылыту системалары сүндерелгәннән соң) һәм көз көнә (жылыту сезоны башланганчы) тәрәзәләргә, балкон һәм лоджия ишекләргә, подъездлардагы керү ишекләргә эчкә һәм тышкы өсләген чистарталар һәм, кагыйдә буларак, химик чаралар белән юалар;
- 27.3. агымдагы ремонт, шул исәптән фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5 - 6 ел аралыгында фасадны буяу үткәрелә;
- 27.4. фасадның аерым элементларына (цокольләр, болдырлар, баскычлар, приямкалар, керү ишекләргә, капкалар, цоколь тәрәзәләргә, балконнар һәм лоджияләр, су агымы торбаларын, тәрәзә төбәндәгә су агымы, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) ярдәмчә ремонт ясыйлар.
- Ярдәмчә ремонт кимендә өч елга бер мәртәбә үткәрелә. Фасадларның конструктив элементлары һәм бизәлешә аларның нормаль тузган сәен яисә кинәт зарарлану (аварияләр, табигый бәла-казалар, янгын һ. б.) шартлары килеп чыкканда әлегә хәлләр гәмәлдә булмау көненнән алып ике ай эчендә торгызылырга тиеш.
- 27.5. фасадларның чыгып торган конструкцияләргә җимерелү куркынычы янаган очракта саклау-кисәтү чараларын (киртәләр, чөлтәләр урнаштыру, элементның җимерелә торган өлешен демонтажлау һ. б.) башкалар;
- 27.6. тышкы мәгълүматны урнаштыру чарасын (элмә такта) әгәр мондый элмә такта эксплуатацияләнмәсә (арендатор [субарендатор] киткән), бинаның фасады үзгәртелгән очракта сүтәләр.
28. Фасадларны файдаланганда рәхсәт ителми:

- 28.1. биналарның һәм корылмаларның фасад стеналары өслегенә зарарлануы (пычрануы): су агып китү, буяуларның кабаруы, ярыклар булу, штукатурканың кабарып китүе, тышлаулар, кирпич кирпичнең зарарлануы, тимер-бетон конструкцияләренең саклагыч катламының ярылып китүе һ. б.;
- 28.2. биналарның һәм корылмаларның архитектура һәм сәнгать-скульптура детальләренең: колонналарның, пилястрларның, капительләренең, фризларның, тартмаларның, барельефларның, лепка бизәкләренең, орнаментларның, мозаикаларның, нәфис рәсемнәренң зарарлануы(алар булган очракта булмау) һ. б.;
- 28.3. панельара тоташуларны герметизацияләүне бозу;
- 28.4. штукатурканың, фасадларның, биналарның һәм корылмаларның цоколь өлешендәге буяу катламының зарарлануы (катламның китүе, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, Керү приямкалары конструкциясенә төзек булмасы;
- 28.5. биналар һәм корылмалар фасадларының: балконнарның, лоджияләренң, эркерларның, тамбурларның, кәрнизләренң, козырекларның һәм башкаларның зарарлануы (пычрануы).;
- 28.6. балкон, лоджия, парапет киртәләренң җимерелүе(булмасы, пычрануы) һ. б.;
- 28.7. фасадны һәм аның элементларын әлеге бина, корылма өчен билгеләнгән материаллардан төсә буенча аерылып торган материаллар белән бизәү һәм буяу проектлы төслә паспорт белән;
- 28.8. бинаның, корылманың фасадында һәм (яисә) түбәсендә вәкаләтле орган белән килештерелгән паспортсыз тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, учреждение такталарыннан, режим табличкаларыннан тыш;
- 28.9. җимерелгән яки зыян күргән архитектура детальләрен торгызганчы фасадларның буявы;
- 28.10. фасадларның өлешчә бизәлешә (биналарның беренче катларының тулысынча буялуы искәrmә булып тора);
- 28.11. фасадлар, шул исәптән тәрәзәләр һәм витриналар, ишекләр, балконнар һәм лоджияләр төзелешә һәм җиһазларының төсләр чишелешен, рәсемен, тышлык калынлыгын һәм башка элементларын ирекле үзгәртү, фасадның гомуми архитектура чишелешенә туры килми;
- 28.12. гомумдәге козырекларны һәм навесларны биналарның һәм корылмаларның фасадларына аларның декоратив чишелешен һәм тышкы кыяфәтен боза торган өстәмә элементлар һәм җайланмалар белән җиһазлау;
- 28.13. Фриз төзелешә, конструкциягә беркетү элементлары (каркас, фасад, стеналар) белән күзгә күренеп тоташтырылган фасадның бизәлешә, шулай ук мондый беркетүләргә (планкалар, почмаклар, профильләр) яшерә торган, төсә буенча Фриз, козырек, бизәкләү төсә белән туры килми торган тоташтыру;
- 28.14. гомуми файдаланудагы территорияләрдән фасадлары чыга торган һәм карала торган биналарда һәм корылмаларда тонык металл полотнолар урнаштыру, фасадның архитектур чишелешенә, фасадтагы башка керү юлларының характерына һәм төсләренә туры килми торган ишек тутыруларын урнаштыру;
- 28.15. ишек блогының фасад яссылыгына карата уемда урнашуын үзгәртү;
- 28.16. тәрәзә һәм ишек тартмасы белән уем арасындагы җөйләренң сыйфатсыз чишелешә, фасадның тышкы күренешен начарайта;
- 28.17. үтә күренмәлекнең ирекле үзгәрүе, пыяла өслеген декоратив пленкалар белән каплау һәм буяу, пыяла блоklar белән алмаштыру;

28.18. биналарның һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементларын (төтен чыгару урыннары, вентиляция, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналары, чыбыклы радиотапшырулар челтәре стойкалары, фронтонар, козыреклар, ишекләр, тәрәзәләр, парпетлар, янгынга каршы баскычлар, җиргә утырту элементлары һ. б.) асылмалы элемтә линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында куллану;

28.19. балконнарда, лоджияләргә тиешле рөхсәтсез нинди дә булса үзгәрешләр кертү, балконнарның тышкы ягына келәмнәр, киём-салым, эчке киёмнәр элү, лоджияләр һәм урамга чыга торган биналарның төп фасадлары тәрәзәләрен элү, шулай ук аларны төрлө көнкүреш әйберләре белән тутыру;

28.20. тышкы кондиционерларны һәм антенналарны архитектура детальләрендә, декор элементларында, кыйммәтле архитектура бизәлеше булган өслекләрдә урнаштыру, шулай ук архитектура өслекләренен зарарлануына китерә торган беркетү;

28.21. фасадның булган декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркем элементлары, керү төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән капларга;

28.22. афишаларны, белдерүләрен, плакатларны һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне киләчәктә алардан файдалану максатларында биналарның һәм корылмаларның, шул исәптән капитал булмаган корылмаларның фасадларына, тәрәзәләренә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягына), ишекләренә (шул исәптән ишек һәм ишек уемының эчке ягына) элү һәм ябыштыру;

28.23. фасадларның архитектурасын, төсләрен, биналарның һәм корылмаларның декоратив-сәнгати бизәлешен шушы биналарның, корылмаларның, күпфатирлы йорттагы урыннарның милекчеләренен ризалыгын алмыйча үзгәртү;

28.24. тышкы кондиционерларны урнаштыру:

- торак пункт эстетикасына таләпләр югары булган урамнарда һәм гомумавыл юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында;
- кондиционерның тышкы һәм эчке блогын тоташтыручы чыбык урыныннан еракта;
- конденсатны үзекләштереп җибәрмәгәндә.

29. Антенна-фидер җайланмаларын, радиореле станцияләрен, кабул итү-тапшыру радио җиһазларын, спутник һәм эфир телевидениесе антенналарын урнаштыру рөхсәт ителми:

29.1. төп фасадларда;

29.2. брендмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;

29.3. биналарның һәм корылмаларның силуэт түбәләрендә (манараларда, гөмбәзләрдә), парпетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

29.4. фасадның почмак өлешендә;

29.5. балкон, лоджия киртәләрендә;

30. Тышкы күзәтү видеокамералары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар астында, архитектура детальләреннән, декордан, кыйммәтле бизәк элементларыннан Азат фасад участкаларында урнаштырыла.

Тышкы күзәтү видеокамераларын колонналарда, фронтонарда, кәрнизләрдә, пилястраларда, порталларда, козырекларда, балкон цокольләрендә урнаштыру рөхсәт ителми.

31. Рөхсәт ителә:

31.1. подъездларга кергәндә мәгълүмат стендлары урнаштыру;

31.2. эфир телевидениесен күмәк кабул итү системасының антенналарын һәм кабельләрэн биналар түбәсендә проект карары нигезендә урнаштыру.

31.3. тышкы кондиционерларны торак пункт эстетикасына таләпләр югары булган урамнарда һәм гомумавыл юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында, аларны проектта махсус каралган урыннарда яисә визуаль кабул итү өчен яшерен урыннарда урнаштыру шарты белән (биналарның балконнарның, лоджияләрнең эчке ягындагы стеналарында, биекlege 1,0 метрдан артыграк булган парапетлар артында) урнаштыру түбә биекlege).

Юл сервисы объектларын карап тоту

32. Автомобиль юлларының юл буе полосасында яисә аларга турыдан-туры якинлыкта урнашкан юл сервисы объектлары территорияләрэн карап тоту мондый объектларның хужасы (милекчесе) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

33. Юл буе сервисы объектлары территорияләрэн төзекләндерү элементларының мәжбүри исемlege үз эченә алырга тиеш:

уңайлы хәрәкәт итү өчен каты өслек;

территорияне яктырту, архитектура-декоратив яктырту;

аларны урнаштыру һәм карап тоту таләпләрэн үтәгән бәдрәф кабиналары;

чүп савытлары һәм кече контейнерлар;

яшелләндерү (газоннар, чәчәкләр) һәм яшелләндерү участокларын яклау элементлары (киртәләр).

34. Сервис объектларын һәм аларга якин территорияләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләрэн:

сервис объектларына керү-чыгу юллары, керү юллары күчеш-тизлек полосалары белән жиһазландырылырга тиеш;

сервис объектларының күчеш-тизлек полосалары һәм территорияләрне тышкы яктырту белән жиһазландырылырга тиеш;

хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгына чыгу юллары юлдан су агызуның гамәлдәге системасына бәйләнгән буй су агызу юлы тәэмин ителерлек итеп төзелергә тиеш (чыгу юллары астына су үткөрү торбалары салынырга тиеш).;

хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы мәйданчыгының һәм аңа таба чыгу юлларының буй авышлыгы юлның капма-каршы ягына юнәлдерелергә тиеш. Түгәрәкләнү радиуслары чикләрендә ул 20% тәшкил итәргә тиеш.

мәйданчык һәм аңа чыгу юллары автомобиль юлы белән бертигез тотрыклы камилләштерелгән катламга ия булырга тиеш;

«юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары " ГОСТ Р 52289-2019 таләпләрне нигезендә юл хәрәкәтен оештыруның техник чаралары булу. Юл билгеләрэн, билгеләрэн, светофорларны, юл киртәләрэн һәм юнәлеш бирүче жайланмаларны куллану кагыйдәләре»;

сервис объекты территориясендәге житешсезлекләрне эксплуатацияләү һәм тоту процессында бетерү «гомуми файдаланудагы автомобиль юллары " ГОСТ Р 59292-2021 таләпләрне нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Жәйге тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары " һәм ГОСТ Р 59434-2021 гомуми файдаланудагы автомобиль юллары. Кышкы тоту дәрәжәсенә таләпләр. Бәяләү критерийлары һәм контроль методлары»;

функциональ билгеләнеш буенча хәрәкәткә хезмәт күрсәтү корылмасы территориясендә, шул исәптән, санитария-гигиена зонасы булырга тиеш;

тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга һәм бирелгән техник шартлар нигезендә файдаланылырга тиеш;

«Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 24.11.1995 №181-ФЗ Федераль законы нигезендә юл бие сервисы объектларында транспорт чараларын кую урыннарында инвалидлар идарә итә торган транспорт чараларын бушлай кую өчен урыннар бүлөп бирелергә тиеш.

Күрсәткечләр

35. Биналарның, корылмаларның фасадлары, шулай ук жир кишәрлекләре, урам исемнәре күрсәтелгән күрсәткечләрдән тыш, күрсәткечләр белән җиһазландырылырга тиеш.

Урам исемнәре язылган күрсәткечләр бина һәм корылмаларның фасадларында, урам чатларында, урам башларында һәм очларында урнашкан жир кишәрлекләрендә урнаштырылырга тиеш.

Чатларда урам исемнәре әлеге чатны узганнан соң урамның уң ягында урнашкан биналарда һәм корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаша.

Урам башында (урам нумерациясе башлана, урам нумерациясе барышында урам башыннан урам буенча хәрәкәт) урам исемнәре урамның сул ягында урнашкан биналарда һәм корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаша.

Урамның азагында (урам номеры беткән, урам номеры барган саен урам ахырына таба хәрәкәт) урам исемнәре уң якта урнашкан биналарда һәм корылмаларда, жир кишәрлекләрендә урнаша.

Урам исемнәре күрсәтелгән күрсәткечләр, әлеге Кагыйдәләрнең 34 пунктында билгеләнгән таләпләргә исәпкә алып, бина һәм корылмаларның, шулай ук жир кишәрлекләренең номерлары күрсәткечләре белән бергә урнаштырыла.

Жир кишәрлегә номерлары белән күрсәткечләр әлеге жир кишәрлегендә бина яки корылма булмаганда гына урнаштырыла. Бер үк вакытта биналарның һәм корылмаларның номерларын жир кишәрлегә номерлары белән бергә бер жир кишәрлегендә урнаштыру рәхсәт ителми.

36. Урам исемнәре һәм йорт номерлары белән күрсәткечләр жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый актларында, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән урыннарда һәм үтәләштә урнаштырыла.

37. Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләрендәгә мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә урнаштырыла.

Урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләренең типларына һәм төрләренә карата унификацияләнгән таләпләр жирлек Башкарма комитетының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

38. Биналарның һәм корылмаларның, шулай ук жир кишәрлекләренең номерлары күрсәткечләре урыннарда урнаштырыла:

- жир өстеннән 2,5 м дан да ким булмаган һәм 5,0 м дан да биегрәк булмаган биеклектә;

- фасадның тышкы почмагыннан 1,0 м дан артык түгел;

- пыяланы капلامый торган һәм каплый торган витриналар, тәрәзәләр, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәлеш;

- ачык яктырту ысулын кулланмыйча;

- фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алып;

- төп һәм ян фасадта -фасадның уң ягында, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очрактардан тыш;
- ишегалды фасадында -квартал эчендәге юл ягынан;
- берьяклы транспорт хәрәкәте булган урамнарда -транспорт хәрәкәте юнәлеше буенча якин булган фасад ягында;
- фасад озынлыгы 100 м дан артык булганда -фасадның сул почмагында кабатлау белән;
- промышленность предприятиеләренең коймаларында һәм корпусларында -төп керү урынынан, керү урынынан уң якта;
- фасадлары белән урам һәм гомумавыл юллары чатына чыгып торган биналарда, - фасадларның чатка якин почмакларында;
- бердәм горизонталь һәм Вертикаль күчәргә ирешкә алып;
- коймада яки табличкада, бина яки корылма булмаганда.

39. Аерым торган күрсәткечләргә (стелаларны)урнаштыру рәхсәт ителми:

- нейтраль төсләрдә (соры, кара, көрән яки караңгы төсләрдәге башка төсләр) һәм (яки) натураль (натураль төсләргә имитацияләүче) материалларда башкарылмаса;
- биеклегә 6,0 м дан артык булган чокыр;
- нигезен тирәнәйтмичә;
- әгәр урнаштыру тротуарның норматив киңлеген киметә икән, шулай ук машина кую һәм машина кую өчен билгеләнгән юлларда, урыннарда;
- фундаменты агач күрсәткечләргә 5,0 м якында булган урыннарда, жир кишәрлегә чикләрендә объект проектында каралган яшеллекләр (агачлар, куаклар) урынына чыршы;
- әзерләгәндә профнастил, тукылган материаллар, беркетүнең ачык ысулларын кулланып;
- мәгълүмат кырында фотосурәт белән;
- мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

40. Подъездларның һәм фатирларның номерлары күрсәткечләргә ишек уемы өстендә яисә ишек уемын тутыру импостында (горизонталь табличка) яисә ишек уемынан уң якта 2,0 - 2,5 м биеклектә урнаштырыла.

41. Янгын гидрантларының, полигонометрик билгеләргә урнашу күрсәткечләргә, геодезия билгеләргә урнашу күрсәткечләргә биналар цокольләргә, магистраль камераларына һәм суүткәргеч һәм канализация чөтләргә коеларына урнаштырыла.

42. Янгын гидрантларының урнашу күрсәткечләргә, полигонометрик билгеләргә, геодезия билгеләргә урам атамалары, йорт номерлары күрсәткечләргә янәшәсәндә, шулай ук архитектура детальләргә, декоратив-сәнгатьчә бизәлештә, пыялада, капкаларда, ишекләрдә урнаштыру рәхсәт ителми.

43. Күрсәткечләргә чиста һәм төзек хәлдә тотарга кирәк.

Керү төркемнәргә (төеннәргә)

44. Биналарның, корылмаларның керү урыннарында яктырту җайланмалары, түбә (козырек), өслекне тоташтыру элементлары (баскычлар һ.б.), инвалидларны һәм халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәргә йөртү өчен җайланмалар һәм җайланмалар (пандуслар, култыкчалар һ. б.), чүп савытлары урнаштырырга кирәк.

Пандус өслеге кытыршы текстуралы, горизонталь канауларсыз шуыш материалдан эшлөнергә тиеш. Пандусларның киртәләү конструкцияләре булмаганда, биеклегә 75 мм дан да ким булмаган киртәләү бортигы һәм тоткалар каралган. Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Пандусны яисә аның озынлыгын 9 м дан артыграк борганда, һәр 9 м саен кимендә 1,5 х 1,5 м зурлыктагы горизонталь майданчыклар карарга киңәш ителә. горизонталь майданчыкларда төшү тәмамлангач, дренаж жайланмаларын проектларга кирәк. Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкаларын әйләнә-тирә өслөктән текстурасы һәм төсә белән аерылып торырга кирәк.

Баскычның яисә пандусның ике ягында да дивардан 40 мм ераклыктагы түгәрәк яки турыпочмаклы кисемтәле 800 - 920 мм биеклектәге тоткычлар каралган. баскычның киңлегә 2,5 м һәм аннан да артыграк булганда аергыч тоткычлар каралган. Тоткаларның озынлыгы һәр ягындагы пандус яки баскыч озынлыгынан кимендә 0,3 м га зуррак билгеләнә. тоткаларның конструкцияләре кулның металл белән орынуын булдырмаска тиеш.

45. Керү төркемнәрен проектлаганда, эксплуатацияләгәндә, биналарның, корылмаларның фасадларын яңартканда, үзгәрткәндә рәхсәт ителми:

45.1. фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керү төркеме элементлары, яңа бизәкләү һәм реклама белән ябу;

45.2. подвалга һәм цоколь катка, идәннәре жир дәрәжәсеннән 1,2 метрдан югарырак урнашкан бүлмәләргә, гомуми файдалану территориясенә чыга торган фасадларга керү юлларын төзү;

45.3. жәяүлеләр хәрәкәтенә комачаулый торган терәк элементлар (колонналар, терәкләр һ. б.) төзү;

45.4. бинаның бөтен фасадының комплекслы чишелешен исәпкә алып, проект документациясен эшләмичә ике һәм аннан да күбрәк керү юлларын (булганнарын исәпкә алып) төзү;

45.5. жиңел конструкцияләрдән (баскычлар, пандуслар, болдырлар, яшелләндерү) керү төркеме элементларын янәшәдәге тротуарга тротуарның минималь норматив киңлегә булган урам-юл челтәре тротуарлары зонасында урнаштыру;

45.6. жиңел конструкцияләрдән керү төркемнәрен Кызыл сызыклардан читтә 1,5 м дан артыкка урнаштыру;

45.7. керү төркемнән күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренең ризалыгын алмыйча күпфатирлы йортта урнаштыру;

45.8. Торак урын милекчесенең ризалыгын алмыйча керү төркемнән урнаштыру өчен балконнан файдалану;

45.9. күпфатирлы йортларда урнашкан торак булмаган урыннарның керү төркемнәрен вәкаләтле орган белән килештермичә ирекле урнаштыру.

Түбә

46. Биналарның, корылмаларның түбәләре, су агызу системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системаларының башлыклары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава шартларында йортларда яшәүчеләр һәм жәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаска тиеш.

47. Кышкы вакытта биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткән идарәче оешмалар түбәләренә кардан,

боздан һәм боз сөңгеләреннән вакытында чистартуны оештырырга тиеш. Жәяүлеләр зонасына чыга торган яклардагы түбөләрне кардан чистарту участокларны киртәләп һәм барлык кирәкле саклык чараларын күреп, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына башкарылырга тиеш. Калган түбөләрдән, шулай ук яссы түбөләрдән кар эчке ишегалды территорияләренә агызылырга тиеш. Түбөләрдән жәяүлеләр юлына ташланган кар һәм боз кичекмәстән жыештырылырга тиеш.

48. Кар һәм боз ташлаганда, боз сөякләрен чүпләгәндә, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агачлар һәм куакларның, электр белән тәэмин итү, яктырту һәм элемент һава линияләренең, юл билгеләренең, юл светофорларының, юл киртәләренең һәм юнәлеш бирүче жайланмаларның, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, биналарның декоратив бизәлешенең һәм инженерлык элементларының сакланышын тәэмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган зат хисабына торгызылырга тиеш.

49. Биналарның, корылмаларның түбөләрендә су агып торган суның жәяүлеләр һәм жәяүлеләр зоналарына турыдан-туры элөгүенә юл куймаслык су агызгыч булырга тиеш. Улаклар, чокырлар, су агызгычлар өзелмәс һәм жыела торган күлөмдә су үткөрү өчен исәпләнгән булырга тиеш. Жәяүлеләр зонасы булган биналар ягына чыга торган су агымнары жәяүлеләр юлларыннан читкә чыгарылырга тиеш.

50. Рөхсәт ителми:

50.1. түбәдән файдалану өчен билгеләнгән әйберләргә (көрәкләр, кыстыргычлар, ломнар), төзөлеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка әйберләргә биналарның, корылмаларның түбөләренә жыю;

50.2. бина түбөләреннән боз, кар һәм чүп-чарны су агызу торбалары чокырларына агызу.

Жир кишәрлекләрен карап тоту

51. Жир кишәрлекләргә территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

51.1. көн саен чүп-чардан, яфраклардан, кардан һәм боздан жыештыру (боз);

51.2. юлларның, күперләргә, урамнарның, тротуарларның, машина юлларының, жәяүлеләр территорияләргә юл өслеген бозлавыкка каршы материаллар белән эшкөртү;

51.3. карны жыю һәм себерү;

51.4. кар һәм бозны (кар-боз ясалмаларын)чыгару;

51.5. контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерларны, чүп савытларын, эскәмияләргә, кече архитектура формаларын урнаштыру һәм техник яктан төзек хәлдә тоту һәм башкалар;

51.6. чүп кабул итү камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;

51.7. яңгыр һәм кар суларын агызу;

51.8. каты коммуналь (көнкүреш), эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм чыгару;

51.9. тузан барлыкка килүне һәм һаваны дымландыруны киметү өчен территориягә су сибү;

51.10. яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итү һәм аларны карау;

51.11. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, күперләрен, жәяүлеләр кичүләрен төзөгәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзөкләндерүнең бозылган элементларын торгызу, реставрация, археология һәм башка җир эшләрен башкару;

51.12. күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын (яңгыр канализациясен), җир асты коммуникацияләре коеларын (корылмаларын) гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә тоту;

51.13. җир кишәрлекләренең коймаларын карап тоту, шул исәптән территориягә чит затлар үтеп керү һәм (яисә) калдыкларны рәхсәтсез урыннарда урнаштыру мөмкинлегеннән мәхрүм итә торган җимерелгән (сүтелгән, җимерелә торган) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәмин итү.

51.14. үләнне периодик рәвештә чабу, чүп үләнле һәм куаклы үсемлекләргә юк итү, Америка корычагач яфрагы өрәңгесен (барыннан да элек – гражданныр гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы үсемлекләргә, шул исәптән Сосновский балтырганын кисү.

Физик һәм юридик затлар, муниципаль берәмлек территориясендә таралуны булдырмау максатларында, милек хокукында яисә башка хокукларда үзләренә караган җир кишәрлекләрендә (шул исәптән коймалар һәм биналар һәм корылмалар фасадлары буйлап) Сосновский балтырганы, корычагач яфрагы (Америка) өрәңге, үсентеләрдән үсеп чыккан яшь агачлар үсүенә юл куймаска тиеш.

Биеклеге 1,5 м га кадәр җиткән үсенте үсентеләргә үсеп чыккан яшь агачлар, биеклегенә карамастан, кәлтә яфрагы (Америка) өрәңге, Башкарма комитет белән килештермичә, физик һәм юридик затлар тарафыннан киселергә тиеш. Биеклеге 1,5 метрдан артыграк булган яшь агачларны кисү Башкарма комитет белән килештереп, Административ регламентта каралган тәртиптә башкарыла.

(Өрәңгедән тыш)

Сосновский балтырганын һәм гражданныр гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләргә бетерү чаралары аның үсентеләргә үсеп чыкканчы һәм чәчәк ата башлаганчы үткәрелергә тиеш.

Сосновский балтырганын һәм гражданныр гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләргә бетерү чаралары түбәндәге ысуллар белән үткәрелергә мөмкин:

химик яктан-үсү учакларына гербицидлар һәм (яки) арборицидлар сиптерү;
механик яктан – чаптыру, коры үсемлекләргә жыю, тамыр системасын казу;
агротехник яктан – туфрак эшкәртү, күпьяллык үләннәр чәчү.

Юлларны карап тоту

52. Юлларны карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләргә буенча әлегә төр эшләргә башкаруга конкурста җиңгән махсуслаштырылган оешмалар гамәлгә ашыра.

53. Юл территорияләрен карап тоту үз эченә ала:

1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;

- 2) тротуарлардан (жәяүлелер зоналарыннан, юллардан) һәм юлларның машина йөрү өлешеннән, ясалма юл корылмаларыннан пычрак, чүп-чар, кар һәм бозны (бозларны) жыю;
- 3) юл өслекләрен юу һәм аларга су сибү;
- 4) газоннарны һәм яшел үсентеләрне карау;
- 5) тышкы яктырту терәкләрен ремонтлау;
- 6) кече архитектура формаларын ремонтлау һәм буяу;
- 7) ясалма юл корылмалары составына керә торган күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын, тау канауларын һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;
- 8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура формаларын төзү, ремонтлау һәм ел саен буяу;
- 9) ачык люкларны ачыклау, юл өслегенең бозылуы һәм коймаларны урнаштыру максатларында юлларның торышына көндәлек мониторинг.

54. Юл өслеген саклау максатларында рөхсәт ителми:

54.1. йөкне өстерәп китерү;

54.2. төяү-бушату эшләре вакытында урамнарда рельсларны, бүрәнәләрне, тимер баганаларны, торбаларны, кирпичне, башка авыр әйберләрне ташлау һәм аларны жыю;

54.3. торак пунктның каты өслекле урамнары буйлап чылбырлы машиналар куу;

54.4. квартал эчендәге жәяүлелер юлларында, тротуарларда зур йөк транспорты хәрәкәте һәм тукталышы;

54.5. төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын машина юлында һәм тротуарларда ташлау һәм (яисә) жыю.

55. Юлларны төзекләндерүнең аерым элементларына таләпләр:

55.1. жәяүлелер өчен тимер киртәләрне һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамлангандан соң, төзекләндерү айлыгы уздырылган чорда башкарыла. Буяу алдыннан киртәләр ремонтланырга, пычрактан чистартылырга, юылырга һәм грунтланырга тиеш;

55.2. барлык юл тамгасы юл тамгасы салу өчен расланган паспортлар (схемалар) нигезендә эшләрнең заказчысы билгеләгән чиратлылык срокларында һәм тәртибендә башкарылырга тиеш;

55.3. юлларны юл билгеләре таләп ителгән төс һәм яктылык техникасы характеристикаларын, тоташтыру коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйданның сакланышын тәмин итәргә тиеш;

55.4. юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары күз күреме шартларына һәм монтажлау мөмкинлегенә карап сайлана;

55.5. юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш.

Вакытлыча билгеләнгән юл билгеләре аларны урнаштыру кирәклеген тудырган сәбәпләр бетерелгәннән соң бер тәүлек эчендә алына;

55.6. визуаль-коммуникация системасы элементлары: Транспорт һәм жәяүлелер хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, торак пунктның (поселоклар, торак районнар, микрорайоннар) планлаштыру-структур элементлары күрсәткечләре аларга таба хәрәкәт юнәлешен күрсәтү өчен юлларга һәм транспорт чишелешләренә куела;

55.7. шул исәптән жирлекнең гомуми файдаланудагы жирле әһәмияткә ия автомобиль юлының бер өлеше булган һәм (яисә) машина йөрү өлешенә һәм

(яисә) тротуарга, юл кырыена терәлеп торган парковкалар (парковка урыннары) муниципаль хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә файдаланылырга тиеш.

Индивидуаль торак йортларны карап тоту
һәм территорияләргә төзекләндерү

56. Әгәр законда яки шартнамәдә башкасы каралмаган булса, индивидуаль торак йортларның милекчеләре (яисә) яллаучылары (алга таба - торак йортларның хужалары):

56.1. торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның), шулай ук йорт биләмәләргә чикләрендә башка корылмаларның торышын тиешенчә тәмин итәләр, аларга ярдәм итә торган ремонтны һәм буяуны вакытында башкаралар;

56.2. торак йортта урам исеме һәм(яисә) йорт номерын күрсәтүче булуны тәмин итәләр һәм аны төзек хәлдә тоталар;

56.3. яктырту фонарьларын тәүлекнең караңгы вакытында (алар булганда) кабызалар;

56.4. йорт биләмәсә территориясен тәртиптә тоталар һәм янәшәдәге территориянең тиешле санитар торышын тәмин итәләр;

56.5. йорт биләмәләргә чикләрендә яшеллекләргә тәртиптә тоталар, куакларны һәм агачларны санитар кисү үткәрәләр, газүткәргечләрнең, кабель һәм һава электр тапшыру линияләренең һәм башка инженерлык челтәрләренең саклау зонасында агачлар утыртуга юл куймыйлар;

56.6. канауларны һәм су агызу торбаларын чистарталар, язгы чорда эрегән суларны үткәрүне тәмин итәләр;

56.7. янәшәдәге территориядән чистартылган карны транспорт йөрү, инженерлык коммуникацияләргә һәм андагы корылмаларга керү, жәяүлеләр йөрү һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәмин ителерлек итеп җыялар;

56.8. үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир кишәрлегә чикләрендә санитария нормалары нигезендә жирле канализация, юыну чокыры, бәдрәф җиһазландыралар, аларны даими рәвештә чистарталар һәм дезинфекциялиләр;

56.9. каты һәм эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерларга һәм бункерларга туплыйлар;

56.10. билгеләнгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны вакытында җыюны һәм чыгаруны тәмин итәләр.

57. Индивидуаль торак төзелеше территориясендә рөхсәт ителми:

57.1. киртәләргә йорт биләмәсә чикләрендә урнаштырырга;

57.2. йорт биләмәләргә территорияләрендә һәм аларга якын территорияләрдә яфракларны, төрле калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

57.3. күмер, савыт-саба, утын, эре габаритлы калдыклар, төзелеш материалларын йорт биләмәсә территориясеннән читтә җыярга;

57.4. транспорт чараларын йорт биләмәсә территориясеннән читтә юарга;

57.5. ишегалды корылмалары төзәргә, йорт биләмәсә территориясеннән читтә чокырлар ясарга;

57.6. әлегә территориянең урам юлларында махсус транспортка һәм урып-җыю техникасына керүне кыенлаштыра торган яисә керүгә комачаулый торган киртәләр урнаштырырга;

57.7. территорияне төзекләндерү элементларын җимерергә һәм бозарга;

57.8. комплектланмаган (төзек булмаган) транспорт чарасын йорт биләмәсе территориясендә сакларга;

57.9. янәшәдәге территорияне теләсә нинди калдыклар белән чүпләргә;

57.10. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер майданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга.

58. Жир кишәрлеге хужасы хужалык корылмалары, торак йорт төзегән очракта, төзелеш материалларын янәшәдәге территориядә, 200 метрдан артмаган майданда, 30 календарь көннән артмаган срокка вакытлыча туплау рөхсәт ителә. Янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча туплау максатларында жир кишәрлеге (бина яисә корылма) милекчесе яисә башка хокук иясе жирлек башкарма комитетына язмача рөхсәт сорап мөрәжғәгать итә, анда объектның адресы һәм янәшәдәге территориядә төзелеш материалларын вакытлыча туплауга рөхсәтнең гамәлдә булу вакыты күрсәтелә. Шул ук вакытта автотранспорт йөрү тәэмин ителергә тиеш, төзелеш материаллары компактлы итеп урнаштырылырга һәм пөхтә итеп бер рәткә тупланырга тиеш. Рөхсәт бирүдән баш тарту өчен нигез булып янәшәдәге территориядә элек тупланган төзелеш материалларының булуы тора.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен карап тоту,
күзәтү һәм яңгыр коелары, су үткәргеч корылмалар

59. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәтен куркынычсыз тәэмин итә торган төзек хәлдә тотылырга тиеш.

60. Кабул итү, тупик, күзәтү һәм башка коеларны һәм камераларны техник яктан төзек тотуны аларның хужалары гамәлдәге дөүләт стандартлары таләпләренә туры китереп тәэмин итә.

61. Торак пунктта яңгыр канализациясенә магистраль һәм квартал эчендәге челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү өлгәе максатларга жирлек бюджетында каралган акчалар чикләрендә махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә гамәлгә ашырыла.

Яңгыр канализациясенә ведомство челтәрләрен карап тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар хисабына башкарыла.

Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап торучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә тотылырга тиеш.

62. Яңгыр канализациясе коллекторларын саклап калу максатыннан, коллектор күчәрәннән һәр якка 2 метрлы саклау зонасы урнаштырыла.

63. Яңгыр канализациясе коллекторларының саклау зонасы чикләрендә, тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма, башка органнар белән язмача килештермичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда рөхсәт ителми:

63.1. жир эшләрен башкарырга;

63.2. яңгыр канализациясе челтәрләрен зарарларга, су кабул итү люкларын ватарга яки жимерергә;

63.3. төзелешне гамәлгә ашырырга, сөүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;

63.4. сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.

64. Урамнарны, биналарны, корылмаларны су басу, суүткәргеч, канализация, яңгыр корылмаларының, системаларның, челтәрләрнең һәм корылмаларның төзек булмавы аркасында су агып чыгудан бозлавык барлыкка килү, шулай ук газоннарغا, тротуарларга, урамнарға һәм ишегалды территорияләренә су агызу, суны суырту яки агызу рәхсәт ителми.

65. Торак пункт территориясендә йота торган коелар һәм парга әйләндерү майданчыклары кору рәхсәт ителми.

66. Яңгыр кабул итү коеларының рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Аларның үткәру сәләтен чикли торган рәшәткәләргә һәм коеларны чүпләргә, тутырырга ярамый. Яңгыр канализациясенә күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике мәртәбә башкарыла. Күзәтү һәм яңгыр кабул итү коеларын чистартканнан соң, чыгарылган барлык төр пычраклар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.

67. Күзәтү коеларының люкларын тоташтыру юллар, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар белән бер дәрәжәдә башкарылырга тиеш. Күзәтү коеларының, тротуарларның, жәяүлеләр һәм велосипед юлларының, яшел зоналарның - 2 см, яңгыр кабул итү коеларының-3 см дан артмаска тиешлеге рәхсәт ителә.

68. Капкаклар яисә рәшәткәләргә жимерелгән яисә булмаган коммуникация коелары челтәргә эксплуатацияләүче оешма тарафыннан тотып алынган, тиешле күзәтү билгеләргә белән билгеләнгән һәм билгеләнгән вакытта алыштырылган булырга тиеш.

69. Инженерлык челтәрләрендә планлаштырылган эшләр вакытында канализация агынтылары канализация челтәренә якындагы коеларына, суүткәргеч су һәм жылылык челтәрләреннән су яңгыр канализациясенә (ул булганда) агызыла. Суны юлга ташлау тыела.

Агып чыгу нәтижеләрен бетерү зыян күргән инженерлык челтәрләргә хужаларының көче һәм акчалары хисабына башкарыла.

70. Яңгыр канализациясе челтәрләренә төзек техник торышы (шул исәптән люкларны, рәшәткәләргә вакытында ябу) аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан тәмин ителә.

Техник элемент чараларын карап тоту

71. Биналарны инженер-техник тәмин итү өчен билгеләнгән элемент, телевидение, радио, интернет кабель линияләрен һәм башка шундый челтәрләргә урнаштыру Жир асты ысулы белән гәмәлгә ашырыла (траншеяларда, каналларда, тоннельләрдә).

72. Тышкы коммуникацияләргә биналарга башка ысул белән (һава юлы белән, жир өсте юлы белән) үткәру аларны эксплуатацияләүче оешмаларның тиешле техник шартларын алу шарты белән жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рәхсәт ителә.

73. Асылмалы элемент линияләрен һәм һава-кабель кичүләрен беркетү сыйфатында файдалану рәхсәт ителми:

73.1. жәмәгать һәм тимер юл транспортының контакт челтәрләренә терәкләргә һәм Асма элементлары һәм тышкы яктырту терәкләргә;

73.2. автомобиль юлларын төзекләндерү элементлары: юл киртэләре, светофорлар, юл билгеләре урнаштыру өчен билгеләнгән элементлар һәм конструкцияләр;

73.3. биналарның һәм корылмаларның фасадлары, түбәләре, стеналары элементлары (төтен чыгаргычлар, вентиляция, телевидение һәм радионың күмәк кабул итү системалары антенналары, фронтонар, козыреклар, ишекләр, терәзәләр).

74. Рөхсәт ителми:

74.1. бер бинадан икенчесенә һава юлы белән элемтә кабельләре салганда юлларны кисеп чыгарга;

74.2. кабель запасларын бүлү муфта шкафыннан читтә урнаштырырга;

74.3. законнарда билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект карары булмаганда, бина түбәләрендә антенналар, жиһазлар һәм элемтә кабельләре урнаштырырга.

75. Милекчеләрдә (хужаларда) техник элемтә чаралары (кабельләр, кабельләрне беркетү элементлары, бүлү һәм муфта шкафлары һ.б.), шулай ук алар ярдәмендә тоташтырыла торган техник җайланмалар тиешле хәлдә (шартлауларга һәм/яки изоляция тышчасы булмау, буяу булмау, коррозия һәм/яки механик зарарланулар булу, чыбыкларны элөп кую һәм/яки аларны терәкләргә төрү) була. яктырту һәм электр тапшыру линияләре).

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

76. Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терәкләр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаclarы (шул исәптән жыюлар, туклану пунктлары, идарә тартмалары) керә.

77. Урамнар, юллар, мәйданнар, җәяүлеләр тротуарлары, торак кварталлар, ишегаллары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар территорияләре, шулай ук урам атамалары һәм йорт номерлары күрсәткечләре, юл билгеләре һәм күрсәткечләре, тышкы мәгълүмат чаралары һәм витриналар тәүлекнең караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, мәйданнарны, территорияләрне яктырту кичке эңгер - меңгердә табигый яктылык дәрәжәсе 20 лк га кадәр кимегәндә, ә иртәнге эңгер-меңгердә 10 лк га кадәр күтөрелгәндә сүндерелә.

Торак йортларның подъездларын тышкы яктырту җайланмаларын, архитектур яктыртуны, тышкы мәгълүмат чараларын, шулай ук Архитектур яктырту системаларын, тышкы мәгълүмат чараларын кабызу һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

78. Фасадлары белән торак пункт эстетикасына таләпләр югары булган урамнарга һәм юлларга чыгып торучы, торак пунктның, гомуми файдаланудагы территорияләрнең панорамаларын формалаштыручы биналар һәм корылмалар милекчелек формаларына бәйсез рәвештә:

билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проект (паспорт) нигезендә аерым торган бина яисә корылманы, биналар комплексын, төзекләндерү элементларын, архитектура-Ландшафт объектларын бөйрәм (вакыйга) яктыртуны да кертеп, архитектура яктыртуының булуы һәм эшләве;

архитектура һәм бөйрәм (вакыйга) яктырту җайланмаларының экономиялелеге һәм энергия нәтижәлелеге, электр энергиясен рациональ бүлү һәм файдалану;

яктырту җайланмалары элементларының эстетикасын, аларның дизайнын, материаллар һәм эшләнмәләрнең сыйфатын көндөз һәм төнлә кабул итүне исәпкә алып;

яктырту җайланмаларының төрле режимда эшләве вақытында хезмәт күрсәтү һәм идарә итү уңайлылыгы.

Архитектур яктыртуга таләпләр, бәйрәм (вакыйга) яктыртуны да кертәп, жирлек башкарма комитетының муниципаль хокукий актлары, әлеге кагыйдәләр белән билгеләнә.

79. Төп мәйданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләми торган яктырткычлар саны 3% тан артмаса тиеш, башка территорияләрдә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5%, җәяүлеләр өчен жир асты кичүләрендә — 10% көндөзгә, кичке һәм төнгә режимнарда (10 яктырткычка бер яктырткыч кертелмәгән).

80. Сафтан чыккан терекөмешле газ разрядлы лампалар махсус билгеләнгән биналарда сакланарга һәм утильләштерү өчен махсус предприятиеләргә чыгарыларга тиеш.

Әлеге типтагы лампаларны посёлок чүплекләренә, чүп эшкәртү заводларына чыгарыларга ярамай.

81. Тышкы яктырту җайланмаларының металл терәкләре, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта буларга, крен, коррозия учаклары булмаса һәм милекчеләр (хужалар, кулланучылар) тарафыннан кирәк булган саен, әмма өч елга бер тапкырдан да сирәгрәк буялмаса һәм төзек хәлдә тотыларга тиеш.

82. Бердәм тышкы яктырту системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычларын карап тотуны һәм ремонтлауны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге төр эшләргә башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма гамәлгә ашыра.

Торак йортларның тапшыру бүлү җайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычларын карап тоту һәм ремонтлауны идарәче оешмалар башкара.

83. Тышкы яктырту баганалары, саклагыч, аергыч киртәләр, юл корылмалары һәм юл җиһазлары элементлары буяларга, язулардан һәм теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукциядән чистартыларга, төзек хәлдә һәм чисталыкта тотыларга тиеш.

84. Тышкы яктырту терәкләрен алыштырганда, күрсәтелгән конструкцияләр сүтеләргә һәм чөлтәр хужалары тарафыннан өч тәүлек эчендә чыгарыларга тиеш.

Сүтелгән тышкы яктырту терәкләрен алып чыгу юлларда терәк хужасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә – мондый ихтыяж (демонтаж) ачылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

85. Яктырту баганаларына урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышын һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәтен әлеге баганаларның милекчесе (хужасы) тәмин итә.

86. Чыбыклар өзелгәндә, терәкләр, изоляторлар зарарланганда тышкы яктырту җайланмаларыннан файдалану рәхсәт ителми.

Электр үткәргечләре өзелү яки терәкләр зарарлану белән бәйле тышкы яктырту җайланмалары эшендәге бозылуларны ачыклаганнан соң ук бетерәргә кирәк.

87. Тышкы яктырту чөлтәрләренә һәм җайланмаларына чыбыкларны һәм кабельләргә үз белдегә белән тоташтыру һәм тоташтыру рәхсәт ителми.

88. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектлар милекчеләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар:

88.1. урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләрнең һәм

яктырткычларның, яктырткыч җайланмаларның сыйфатын күзәтәләр, бозылган яисә зыян күргән очракта вакытында ремонт ясыйлар;

88.2. билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны, шул исәптән архитектура яктыртуын һәм тышкы мәгълүмат чараларын яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне тәмин итәләр;

88.3. тышкы яктыртуны урнаштыру, карап тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү һәм рәсмиләштерү кагыйдәләрен үтиләр;

88.4. тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштыралар.

Аерым яктырткычларның яктылыгын торгызу вакыты җитешсезлекләр ачылганнан яисә тиешле хәбәр алынганнан соң 10 тәүлектән артмаса тиеш.

89. Тротуарларда урнашкан мачталар һәм тышкы яктырту терәкләре

тирәсендәге территорияләргә һәм җәмәгать транспортының контакт челтәрен җыештыруны тротуарларны җыештыру өчен җаваплы затлар тәмин итә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләре, автоматик режимда (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) эшләүче башка инженерлык корылмалары янындагы территорияләргә җыештыруны әлеге объектлар урнашкан территорияләргә хужалары тәмин итә.

Кече архитектура формаларының эчтәлегә

90. Кече архитектура формаларына декоратив-сәнгать бизәлеше элементлары (скульптура, аерым торучы инсталляцияләр, стрит-арт), аерым торучы күрсәткечләр (стелалар), мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль жиһазлар, җирлек территориясендәге коммуналь-көнкүреш һәм техник жиһазлар керә.

91. Кече архитектура формаларын карап тоту җир кишәрлекләренә хокук ияләргә тарафыннан бирелгән җир кишәрлекләргә чикләрендә, гомуми файдалану территорияләрендә гамәлгә ашырыла-муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләргә буенча әлеге төр эшләргә башкаруга конкурста җиңгән оешма белән шартнамә нигезендә вәкаләтле орган тарафыннан тәмин ителә.

92. Кече архитектура формалары ияләргә:

92.1. кече архитектура формалары чисталыкта һәм төзек хәлдә;

92.2. язгы чорда кече архитектура формаларын планлы карау, аларны иске буядан, тутыктан чистарту, юу, буяу, шулай ук сынык элементларны алмаштыру үткәрелә;

92.3. кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга якин килү юлларын кардан һәм боздан чистартырга;

92.4. киртәләү өслеге шома булган комлыкларны төзекләндерәләр, комлыклардагы комлыкларны елына кимендә бер тапкыр алыштыралар;

92.5. балалар, спорт, хужалык мәйданчыклары һәм ял итү мәйданчыклары жиһазларының конструктив элементларының ныклык, ышанычлылык һәм куркынычсызлык таләпләренә туры килүен күзәтәләр.

93. Рәхсәт ителми:

- 93.1. кече архитектура формаларын тиешенчә кулланмаса (өлкәннәрнең балалар уен майданчыкларында ял итүе, спорт майданчыкларында кер киптерү һ. б.);
- 93.2. кече архитектура формаларында теләсә нинди Мәгълүмати-басма продукцияне элсргә һәм ябыштырырга;
- 93.3. кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын ватарга һәм зарарларга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

94. Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны урнаштыру схемасы нигезендә муниципаль хокукий актта билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.
95. Жир кишәрлеген арендау шартнамәсе срогы төмамлангач, стационар булмаган объект арендатор тарафыннан сүтелә, ә жир кишәрлеге бушатыла һәм башлангыч хәленә китерелә.
96. Стационар булмаган объектларның милекчеләре булган юридик һәм физик затлар:
- 96.1. аларны ремонтлыйлар һәм буяу ясыйлар. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төсне саклауны исәпкә алып башкарылырга тиеш;
- 96.2. янәшәдәге территориядә яшел утыртмаларның, газоннарның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булганда) сакланышын күзәтәләр, күрсәтелгән территорияне өлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләр нигезендә тоталар;
- 96.3. стационар булмаган объектлар янына урналар куялар, чүп савытларын кирәк булган саен көн дәвамында, ләкин тәүлегенә бер тапкырдан да сирәгрәк чистартмыйлар, чүп савытларын елга бер тапкырдан да сирәгрәк буямыйлар;
- 96.4. мондый объектның билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проекты (паспорты) нигезендә тышкы мәгълүмат чараларын стационар булмаган объектларга урнаштыралар һәм эксплуатациялиләр.
97. Рөхсәт ителми:
- 97.1. стационар булмаган объектларга янкормалар, козыреклар, түбәләр һәм проектларда каралмаган башка конструкцияләр төзсргә;
- 97.2. стационар булмаган объектлар янында сәүдә-суыткыч жайланмалар куярга;
- 97.3. стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә тараны, товарларны, детальләрне, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны тупларга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларында кулланырга;
- 97.4. стационар булмаган объектлар арасындагы янгынга каршы өзеклекләрне жиһазлар, калдыклар белән капларга;
- 97.5. стационар булмаган объектларны вестибюльләр һәм метрополитен станцияләре козыреклары астында, биналар аркаларында, газоннарда, майданчыкларда (балалар, ял итү, спорт, транспорт тукталышлары), суүткәргеч һәм канализация челтәрләренсң, торбаүткәргечләрнең саклау зонасында, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 метрдан кимрәк, вентиляция шахталарына кадәр 25 метрдан кимрәк ераклыкта урнаштырырга. торак биналарның тәрәзәләре, сәүдә предприятияләренсң витриналары - 20 метрдан кимрәк, агач кәүсәләренә кадәр - 3 метрдан кимрәк.

Төзелеш эшләрән башкару урыннарын карап тоту

98. Төзелеш майданчыкларын һәм аларга якин территорияләрне карап тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерүне торгызу төзүчегә йөкләнә.

Төгәлләнмәгән төзелеш объектларын һәм аларга якин территорияләрне карап тоту, әлеге кагыйдәләрнең 95.1, 95.2, 95.3, 95.5, 95.6, 95.10, 95.11 пунктчалары таләпләрен үтәп, төзүчегә йөкләнә.

Төзелеш эшләрә алып барылмый торган төгәлләнмәгән объектлар төзелеш чөлтәпләре белән ябылырга тиеш.

99. Төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләр башланганчы, шулай ук башкарылган чорда түбәндәгеләрне үтәргә кирәк:

99.1. төзелеш майданчыгы территориясенә бөтен периметры буйлап типовой киртә урнаштырырга;

99.2. төзелеш майданчыгын коймалауның гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәмин итәргә;

99.3. төзелеш майданчыгы коймасының тиешле техник торышын, аның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, боздан, Мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

99.4. төзелеш майданчыгы территориясенә кергәндә төзелеш объектынның гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмат щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

99.5. җәяүлеләр өчен вакытлыча тротуарлар урнаштыруны тәмин итәргә;

99.6. төзелеш майданчыгы периметры буенча тышкы яктыртуны тәмин итәргә;

99.7. урамнарның (машина юлларының) машина йөрү өлешенә пычрак һәм чүп чыгаруны булдырмый торган төзелеш майданчыгына керү юлларын, майдан эчендәге машина юлларын һәм транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яисә юу пунктларын төзекләндерергә;

99.8. төзелеш майданчыгына керү юлларында йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) юлларның һәм машина юлларының сакланышын тәмин итә торган йомык циклдагы хәрәкәт маршрутын килештерергә;

99.9. төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын җыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булуны тәмин итәргә;

99.10. төзелеш майданы территориясеннән каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын билгеләнгән тәртиптә чыгаруны оештыруны тәмин итәргә;

99.11. төзелеш майданчыгы территориясеннән алынган һәм калдыклары булмаган карны кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарда чыгаруны тәмин итәргә;

99.12. эшләр башкарганда, ел фасылын (кыш, җәй) исәпкә алып, төзелеш майданчыгының янәшәдәге территориясен, аңа керү юлларын һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан һәркөнне җыештыруны тәмин итәргә;

99.13. эшләрне башкарганда гамәлдәге җир асты инженерлык коммуникацияләренә, тышкы яктырту чөлтәпләренә, яшел утыртмаларның һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәмин итәргә.

100. Төзелеш һәм (яки) ремонт эшләрән башкару чорында әлеге Кагыйдәләрнең 95.2 -95.10 подпунктларында күрсәтелгән таләпләренә үтәргә, шулай ук эшләр башкарганда җимерелгән һәм зыян күргән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны,

газоннарны, тротуарларны, калкулыктарны, кече архитектура формаларын торгызырга кирәк.

101. Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, эшчеләр һәм хезмәткәрләр Вакытлыча булсын өчен ярдәмче бүлмәләр, көнкүреш вагончыктары, төзелеш калдыктарының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш мәйданчыктары чикләрендә урнаштырыла.

102. Рөхсәт ителми:

102.1. торак зонасы янында, гражданның шәхси һәм иҗтимагый иминлеген тәмин итүгә бәйләп коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, тынлыкны бозып бара торган төзелеш, ремонт, төяү-бушату һәм башка эшләргә 23.00 сәгаттән 7.00 сәгәткә кадәр оештыру һәм үткөрү;

102.2. авыл җирлегә Башкарма комитетының тиешле рөхсәтеннән башка юлларның һәм тротуарларның машина йөрү өлешен тарайтырга яисә ябарга;

102.3. чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыктарын утильләштерергә;

Күмү урыннарын карап тоту

103. Этика, санитария һәм экология таләпләре нигезендә бирелгән җирләү урыннарын карап тоту федераль кануннар һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән җирләү урыннарын карап тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

104. Җирләү урыннарын карап тотуга таләпләр:

104.1. зиратлардагы җәмәгать бәдрәфлләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Җәмәгать бәдрәфлләре территорияләрендәге урналар чистартылырга тиеш;

104.2. зират территориясендәге чүп контейнерлары һәм урналар чистартылырга тиеш. Калдыктар тупланган саен, кимендә 3 көнгә бер мәртәбә чыгарылырга тиеш;

104.3. ауган һәм авария хәлендә агач утыртмаларының булуы рөхсәт ителми. Авария хәлендәге агач утыртмалары табылганнан соң бер тәүлек эчендә сүтелергә тиеш;

104.4. каралмаган каберләр яки шәхесләре ачыкланмаган үлгәннәрнең каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга тиеш. Күмү участогы чикләрендәге үләннең биеклеге 30 см дан артмаса тиеш. күмү участогы мәйданының 10% тан артыграк булмаган чүп үләннәре булу рөхсәт ителә.

105. Кышкы чорда Күмү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

105.1. зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Бозлык катламнары булмаган тигез кар катламы булырга рөхсәт ителә;

105.2. үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның йөрү өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;

105.3. беренче чиратта үзәк һәм керү юлларынан кар чыгаруны, бозны чокып чыгаруны һәм кар-боз калдыктарын бетерүне гамәлгә ашырырга кирәк;

105.4. җирләү урыннарының җәяүлеләр зоналарында бозга каршы материаллар куллану, юллардан чистартыла торган тозлы карны һәм бозны каберләргә, газоннарда, куакларга салу рөхсәт ителми.

106. Җәйге чорда Күмү урыннарын карап тоту үзенчәлекләре:

- 106.1. үзек юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм күмү урыннарындагы гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрле пычранулардан чистартылырга тиеш;
- 106.2. яшел үсентеләрне санитар кисү, чүп үләннәрен бетерү буенча чаралар ел саен башкарылырга тиеш.
107. Күмү урынын, кабер өстенә куелган корылманы (төреләр, һәйкәлләр, плителәр, төрбәләр һ.б.) карау, чәчәкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбарийдагы куышны карау эшләрен ире(хатыны), туганнары, мәрхүмнең законлы вәкиле яки башка зат санитария таләпләрен үтәп башкара.

Озак һәм кыска вакытлы тукталышларны карап тоту
автотранспорт чараларын саклау

108. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытка саклый торган кую урыннарын (алга таба - кую урыны) һәм аларга якын территорияләрне карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук әлеге Кагыйдәләр нигезендә кую урынын урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенәң Хокук иясе (алга таба - хужа) тарафыннан гамәлгә ашырыла.
109. Хужалар:
- 109.1. тукталышлар территорияләренәң бөтен периметры буйлап механик йогынтыларга һәм тышкы мохит йогынтыларына чыдам булырга тиешле койма урнаштыралар;
- 109.2. тукталыш коймаларының техник торышын, чисталыгын күзәтәләр, пычрактан, кардан, боздан, Мөгълүмати-басма продукциядән вакытында чистарталар;
- 109.3. Материалларны жыюга, комплектсыз транспортны, төрле конструкцияләрне машина кую урыннары территорияләрендә һәм машина кую урыннарына якын территорияләрдә саклауга юл куймыйлар;
- 109.4. стоянкаларны дежур персонал өчен бүлмәләр белән жиһазландыралар. Кую урыннары территорияләрендә персонал кизү торы өчен гомуми мәйданы 10,0 кв. м дан артмаган, жиңел типтагы конструкцияләрдән эшләнгән, аннары тышкы стенааларны нейтраль төсләр гаммасындагы заманча бизәү материаллары белән бизәү рөхсәт ителә;
- 109.5. тукталышлар территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылыкны тигез бүлүнә тәмин итә торган тышкы яктырту белән жиһазландыралар;
- 109.6. тукталышлар территорияләрендә проектта каралмаган башка капитал һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сәүдә павильоннары, киосклар, түбәләр һ. б. төзелешкә юл куймыйлар;
- 109.7. машина кую урыннары территорияләрендә ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юуга һәм машина кую урыннарына юл куймыйлар;
- 109.8. тукталыш территорияләрен санитария һәм янгынга каршы кагыйдәләренә үтәп карыйлар;
- 109.9. янәшәдәге территорияләренә даими рәвештә санитар эшкәртәләр һәм чистарталар, калдыкларны жыю өчен контейнерлар (урналар) урнаштыралар, каты көнкүреш калдыкларын, карны даими рәвештә чыгаруны тәмин итәләр;
- 109.10. каты өслекле машина кую урынына керү юлларын автостоянканың урнашу һәм хезмәт күрсәтү урынын күрсәтә торган махсус билгеләр, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп билгеләр белән жиһазлыйлар;

109.11.инвалидларга тукталышлар территориясенә тоткарлыксыз керү мөмкинлеген тәэмин итәләр һәм инвалидларның башка транспорт чараларын кую тыелган махсус автотранспорт чараларын кую өчен кимендә 10% урын (ләкин кимендә бер урын) бүлеп бирәләр. Инвалидлар махсус автотранспорт чараларын кую урыннарыннан «Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль законның 15 мaddәсә нигезендә бушлай файдаланалар.

Жирлек территориясен бәйрәмчә (Вакийгалы) бизәү

110. Жирлек территориясен бәйрәмчә (Вакийгалы) бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле, мәдәни, спорт вакыйгаларына бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бәйрәм (вакийга) бизәлеше чараларга карап афишалар, панно урнаштыруны, декоратив элементлар һәм композицияләр урнаштыруны, шулай ук бәйрәм (вакийга) яктырту жайланмасын (яктылык гирляндалары һәм элементлары, челтәрләр, күләмле яктылык композицияләре, яктылык проекцияләре һ.б.) үз эченә ала. Бәйрәм (вакийга) бизәлеше конструкцияләре аерым торучы һәм (яисә) бина яки корылма фасадында конструкцияләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

Бәйрәмчә (Вакийгалы) бизәү элементларын әзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшерергә, бозарга һәм күз күремен начарайтырга ярамый.

Авыл хужалыгы хайваннарын һәм кошларын тоту
жирлек территориясендә

111. Авыл хужалыгы хайваннарын һәм кошларын тоту:

111.1 авыл хужалыгы терлекләрен көтү жирлекнең башкарма комитеты махсус бүлеп биргән урыннарында хужасы яисә ул вәкаләт биргән зат күзәтүе астында башкарыла. «Электропастух» системаларын хужасы яисә ул вәкаләт биргән зат күзәтмичә генә файдаланырга рөхсәт ителә.

111.2. Рөхсәт ителми:

111.2.1. авыл хужалыгы хайваннарын һәм кошларын торак пунктлар территорияләрендә озатып йөрмичә чыгарырга;

111.2.2. авыл хужалыгы терлекләрен жирлек башкарма комитеты бүлеп биргән көтү урыннарыннан читтә көтү;

111.3. Хужалар ишегалларын, тротуарларны, урамнарны, паркларны, газоннарны, балалар мәйданчыкларын, скверларны, мәйданнарны, шулай ук торак йортларның подъездларын авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары белән пычратмаса тиеш.

111.4. Авыл хужалыгы терлекләрен һәм йорт терлекләрен урамда калдырганда, терлек хужалары яшеллекләргә бозудан килгән зыянны һәм терлекләргә утау чыгымнарын каплайлар.

111.5. Авыл хужалыгы хайваннары һәм кошлары китергән зыян өчен аларның хужалары Россия Федерациясенә гамәлдәге законнары белән билгеләнгән тәртиптә җаваплы.

IV. Исемлекне дә кертәп, авыл жирлеген җыештыру тәртибе

төзеклөндөрү эшлөрө һәм аларны башкару эшлығы

Авыл жирлеге территориясен жыештыруга
һәм карап тотуга гомуми таләпләр

112. Жирлек территориясен жыештыру һәм карап тоту гамәлгә ашырыла:

- 1) жәйге чорда-15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;
- 2) кышкы чорда-15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан төзәтелергә мөмкин.

113. Жирлек территориясен жыештыру:

- 1) торак пункт территориясен карап тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;
- 2) жирлек Башкарма комитетының хокукый актлары нигезендә берәм-берәм массакуләм чаралар (өмәләр).

114. Жирлек территориясен жыештыру жәйге чорда жирлек торак пункты территориясенең пычрануын һәм тузанлылығын киметү максатында жирлек торак пункты территориясен юу, сиптерү, себерү һәм карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән башкарыла һәм үз эченә ала.:

114.1. ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры һавада сиптерү), яңгыр канализациясе белән жиһазландырылган урам-юл чөлтәре объектларының юл өслеген һәм башка ясалма өслекле территорияләрне тузаннан һәм пычрактан юу (23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр механик һәм кул ысулы белән башкарыла).

Юл өслекләрен, мәйданнарны, тротуарларны һәм ясалма өслекле башка территорияләрне юу өслекнең бөтен киңлегендә башкарыла;

114.2. яңгыр канализациясе рәшәткәләрен чистарту;

114.3. бөтен территориядән чүп жыю;

114.4. ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар мәйданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу;

114.5. үләнне вакыт-вакыт чабу (үләннең Биеклеге 15 см дан артыграк булганда), чүп үләнле һәм куаклы үсемлекләрне, барыннан да элек, гомуми файдаланудагы территорияләрдә, чикләнгән файдаланудагы һәм махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы үсемлекләрне, шул исәптән Сосновский борщевигын юк итү, һәм чаптырылган үләнне тәүлек дөвамында жыеп алу;

114.6. яфраклар коелган чорда-коелган яфракларны тәүлегенә бер тапкыр жыю һәм чыгару;

114.7. территорияләрне, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янында автотранспорт парковкасы урыннарын жыештыру эшләрә 8.00 сәгатъкә тәмамланьрга тиеш;

114.8. бордюр янындагы лотокларны юганнан соң чүп-чардан жыештыру.

115. Жыелган чүп-чар, смета, яфрак, чаптырылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләргә туры китереп чыгарылырга тиеш.

116. Сосновский балтырганын һәм гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләрне бетерү чаралары аның үсентеләре үсеп чыкканчы һәм чөчәк ата башлаганчы үткәрелергә тиеш.

Сосновский балтырганын һәм гражданнар гомеренә һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыручы башка үсемлекләрне бетерү чаралары түбәндәге ысуллар белән үткәрелергә мөмкин:

химик яктан - үсү учакларына гербицидлар һәм (яки) арборицидлар сиптерү;
механик яктан – чаптыру, коры үсемлекләренә жыю, тамыр системасын казу;
агротехник яктан – туфрак эшкәртү, күпъяллык үләннәр чөчү.

117. Яфраклар коелган чорда территорияләренә жыештыру өчен җаваплы
оешмалар урам һәм юл буендагы газоннардан коелган яфракларны җыялар һәм
чыгаралар.

Агачларның һәм куакларның төбенә яфракларны жыю тыела, моңа жылылык
сөючә үсемлекләренә жылыту очраklары керми.

118. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру үз эченә
ала:

118.1. юл өслеген һәм тротуарларны кардан, боздан һәм чүп-чардан чистарту;

118.2. тайгаклык яки бозлавык барлыкка килгәндә-жәяүлеләр зоналарына,
баскычларга ком сибү, юл өслекләрен бозга каршы материал белән эшкәртү;

118.3. язгы чорда – кар йомшарту һәм кар суларын агызуны оештыру.

119. Жирлекнең торак пункты территориясендә башкарыла торган урып-жыю
эшләрен башкару технологиясе һәм режимнары, һава шартларына карамастан,
Транспорт чараларының һәм жәяүлеләренң тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин
итәргә тиеш.

120. Кышкы чорда жәяүлеләр тротуарларын, жир өсте кичүләрен, баскычларны
жыештыру үзенчәлекләре:

120.1. жәяүлеләр өчен тротуарлар, жир өсте юллары, баскычлар өлеге
корылмаларның жәяүлеләр өлешенң бөтен киңлегенә кардан чистартылырга
тиеш.

Кар яуганнан соң чистарту вакыты тугыз сәгатътән артмаска тиеш;

120.2. көчле кар яву чорында жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка
каршы материаллар белән эшкәртеләргә һәм чистартылырга тиеш;

120.3. бозлавык килеп чыкканда бозлавыкка каршы материаллар белән беренче
чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкәртелә.

Бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртү вакыты тайгаклык ачылганнан
соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш;

120.4. жәяүлеләр тротуарларын чистартудан алынган чиста карны,
ишегалларында жыела торган, калдыклар һәм химик реагентлар, ком-тоз
катнашмалары белән пычранмаган карны да кертәп, яшелләндерелгән
территориядә, яшел утыртмаларны саклап калу һәм кар суларын агызуны тәэмин
итү шарты белән жыю рәхсәт ителә.

121. Жирлек территориясендә рәхсәт ителми:

121.1. урамнарда, мәйданнарда, яшеллекләр утыртылган участокларда,
скверларда, паркларда, газоннарда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы
башка территорияләрдә чүпләргә;

121.2. каты коммуналь (көнкүреш) калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре
габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган
контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга.

121.3. гамәлдәге законнар нигезендә билгеләнгән күмү урыннарыннан читтә
гомуми файдаланудагы территорияләрдә мемориаль кабер корылмалары
(истәлекле Корылмалар, коймалар) урнаштырырга;

121.4. бу максатлар өчен каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать
транспортының муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында транспорт
чараларын юарга, салонны чистартырга һәм аларга техник хезмәт күрсәтергә;

121.5. гомуми файдаланудагы территорияләрдә биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, кече архитектура формаларын һәм төзекләндерүнең башка элементларын ватарга һәм бозарга, шулай ук аларны үз белдегең белән үзгәртеп корырга һәм үзгәртеп корырга;

121.6. жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, стеналарга, баганаларга, коймаларга һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларга язулар, рәсемнәр ясарга, Мәгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм элергә, граффити ясарга;

121.7. күчемле мөлкәтне бирелгән жир кишәрлекләре чикләреннән һәм (яисә) киртәләреннән читтә тупларга һәм сакларга;

121.8. урам юлына чыга торган тротуарларда, газоннарда, юлларда, кибет фасадында (алгы якта) жир кишәрлекләрендә һәм парковкаларда тараларны, сәнәгать товарларын һәм башка сәүдә әйберләрен урнаштырырга һәм жыярга;

121.9. билгесез урыннарда кар жыю;

121.10. квартал эчендәге юлларны һәм тротуарларны тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән үз белдегең белән ябарга.

122. Жирлекнең торак пункты территориясендә калдыкларны (чүп-чар, кар, туфрак һ.б. ш.) моның өчен билгеләнгән урыннардан читтә ташлаган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән дә артмаган вакытта бетерү чараларын күрәләр.

123. Калдыкларны санкцияләnmәгән урыннарда урнаштырган затлар өлге территорияне үз хисабына жыештыралар һәм чистарталар, ә кирәк булганда жир кишәрлеген рекультивациялиләр.

Әгәр 20 тәүлек эчендә рөхсәтсез урында калдыклар урнаштыручы зат билгеләnmәгән булса, рөхсәтсез чүпләкләр территорияләрен рекультивацияләү һәм калдыкларны чистарту өлге территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яисә, әгәр өлге төр хезмәт күрсәтү Шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.

124. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге жир кишәрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле рәвештә барлыкка килә торган чүпләкләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

125. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юлларны) жыештыру юлларны, тротуарларны, парковкаларны (парковка кесәләрен), жәмәгать транспортын көтү тукталышларын, ясалма юл корылмаларын пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

126. Язгы-жәйге чорда юлларны жыештыру юуны, су сибүне, тузанны бетерүне, себерүне һ. б. үз эченә ала.

Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз, пычрак жыештыруны һәм чыгаруны, юлларга ком-тоз катнашмасы сибүне, тротуарларга коры ком сибүне күздә тота.

127. Машина йөрү өлешен, күчәр һәм резерв полосаларын, лоток зоналарын, юлларны себерү(алдан дымланып) көндез 8.00 дән 21.00 гә кадәр, ә транспорт

хәрәкәтте интенсив булган магистральләргә һәм урамнарны төнлә 23.00 дән 7.00 гә кадәр башкарыла.

128. Юлның бөтен киңлеген, майданнарның, магистральләрнең, урамнарның һәм юлларның ясалма өслеген, ясалма юл корылмаларын, аерымланган трамвай юлларын төнлә (23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр) һәм көндөз (7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр) юалар.

Юлны юганда тротуарларга, газоннарга, жәмәгать транспортын көтү тукталышларына, якин урнашкан биналарның фасадларына, сәүдә объектларына һәм башкаларга себерелгәннәрне һәм чүп-чарны су ағызу рөхсәт ителми.

Эссе көннәрдә (һава температурасы 25 °С тан югары булганда) юл өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатъкә кадәр ике сәгать аралыгында башкарыла.

129. Юл буендагы урналарны чистарту көнгә кимендә бер тапкыр, тукталыш майданчыкларында көнгә ике тапкыр башкарыла.

130. Автобусларның аерымланган борылыш майданчыклары тулысынча чүп-чардан чистартылырга тиеш.

131. Жәмәгать транспортының соңгы тоткарлык-борылыш майданчыклары биотуалетлар һәм калдыкларны жыю өчен контейнерлар белән жиһазландырыла. Жәйге чорда майданчыклар сметадан, пычрактан һәм тузаннан чистартыла, кышкы чорда кар чистартыла һәм чыгарыла, бозлавык вакытында бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелә.

132. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары тузанланмаса, буялмаса һәм юылмаса, санкцияләnmөгән Мәгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

Жәмәгать транспортын көтү павильоннарын жыештыру жәйге чорда аена кимендә сизгез тапкыр, кышкы чорда кирәк булган саен башкарылырга тиеш.

133. Аерым элементлар буенча жәйге юлларны жыештыруга таләпләр:

133.1. юл өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бөтен киңлегенә юылырга тиеш. Жайга салу линияләре белән билгеләнгән ось, резерв полосалар даими рәвештә комнан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш;

133.2. ике метрлы лотоклы зоналарда туфрак-ком китерелмәләре һәм пычранулар булмаса тиеш. Махсус машиналарның эш циклары арасында барлыкка килергә мөмкин булган ком кисәкчәләре һәм төрле вак чүп-чар белән аз гына пычрану рөхсәт ителә.;

133.3. тротуарлар һәм аларда урнашкан жәмәгать транспортын көтү тукталышлары туфрактан-комнан, төрле чүп-чардан тулысынча чистартылырга һәм юылырга тиеш. Аерым зур булмаган ком һәм вак чүп-чар белән пычрану рөхсәт ителә, алар жыю циклары арасында барлыкка килергә мөмкин;

133.4. юл кырыйлары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

133.5. бүлгеч полосалар һәрдаим комнан, пычрактан һәм вак чүп-чардан чистартылырга тиеш. Тавыштан саклаучы диварлар, металл киртәләр, юл билгеләре һәм күрсәткечләр елына кимендә ике тапкыр юылырга тиеш.

Газон рәвешендә эшләнгән аергыч полосалар чүп-чардан чистартылырга, үлән капламының биеклеге 10-15 см дан артмаса тиеш;

133.6. юлларга бүлөп бирелгән полосада үлән капламының биеклеге 10 - 15 см дан артмаса тиеш.

134. Кышкы юлларны жыештыруга таләпләр:

134.1. кышкы чорда юлларны жыештыру үз эченә ала:

1) машина юлын, жәмөгатын транспортын көтү тукталышларын кардан һәм боздан чистарту, себерү, карны валларга күчерү һәм карны чыгару;

2) машина йөрү өлешен, тротуарларны, жәмөгатын транспортын көтү тукталышларын кар ява башлаганнан һәм бозлавык барлыкка килгәннән бирле бозлавыкка каршы материаллар белән эшкөртү;

134.2. юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренә), жәмөгатын транспортын көтү тукталышларының кар капламы урнаштырылганнан соң даими рәвештә жыештырылырга тиеш.;

134.3. кар яву вакытында тротуарларда урнашкан жәмөгатын транспортын көтү тукталышларын жыештыру тәүлегенә ике тапкыр башкарылырга тиеш. Жәмөгатын транспортын көтү тукталышларынан, юл чатларынан, жәяүлеләр кичүләреннән кар тәүлек дәвамында чыгарылырга тиеш;

134.4. юлларның машина йөрү өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-жыю техникасы комплекслары белән) жыештырганда һәм кар өемнәре ясалганда валларны жәяүлеләр кичү урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре), жәмөгатын транспортын көтү тукталышлары, машина йөрү урыннары алдында этәрергә кирәк.;

134.5. юлларның машина йөри торган өлешеннән һәм аларга якин тротуарлардан чистартылган кар киң урамнарда, мәйданнарда һәм проспектларда аергыч полосага, юл кырые булган юлларда юл кырыена, калган урамнарда юлның прилотка яны өлешенә (машина йөри торган өлешнең киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягынан) күчерелә һәм валларга әверелә.

Юл чатында, жәмөгатын транспортын көтү тукталышларында, жәяүлеләр кичүләрендә, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда кар өемнәре чистартыла: юл чатында - Чат киңлегенә, жәмөгатын транспортын көтү тукталышларында - утырту мәйданчыгы озынлыгына, жәяүлеләр кичү урыннарында - кичү киңлегенә, әмма 5 метрдан да ким булмаган күләмдә, яңгыр кабул итү коелары урнашкан урыннарда – кимендә 1,5 метрга.

Кар валының киңлегә 2 м дан артмаска тиеш;

134.6. кар беренче чиратта күперләрдән һәм юлүткәргечләрдән, маршрут буенча жәмөгатын транспорты йөри торган тар урамнарда, пассажир транспорты тукталышларынан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары жыелырга мөмкин булган башка урыннарда чыгарыла;

134.7. кар яуган вакытта юлларның юл өлешендәге кар эретү станцияләренә яисә билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарда ул төмамланганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча чыгарылырга тиеш.

Кар эретү станцияләре йә махсус билгеләнгән урыннар керү юллары, яктырту, көнкүреш бүлмәләре һәм киртәләр белән җиһазландырыла;

134.8. юлларны жыештырганда тышкы яктырту терәкләренә, терәк калканның, идарә итү шкафларының һәм башка корылмаларның, агачларның, куакларның, шулай ук машина юлы буйлап механикалаштырылган кар жыештырганда яшел утыртмаларның саклануын тәэмин итәргә кирәк.

135. Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен вәкаләтле орган тарафынан юлларны жыештыру чаралары комплексын күздә тоткан авария хәлендәге эшләр планы әзерләнергә тиеш.

136. Рәхсәт ителми:

136.1. квартал эчендәге машина юлларынан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш мәйданчыкларынан,

сәүдә объектларыннан чистартыла торган карны, бозны 8.00 сәгатътән соң, шулай ук машина юлын жыештыручы зат белән килешү булмаганда тротуарларга, юлларның һәм машина юлларының машина йөрү өлешенә чыгарырга яисә күчерергә;

136.2. тротуарларда, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел үсентеләр утыртылган территорияләрдә техник тоз һәм сыек хлорлы кальцийны бозга каршы реагент сыйфатында кулланырга;

136.3. ком-тоз катнашмалары белән пычранган карны, шулай ук киселгән бозны Ротор аша газоннарда, чәчәкләкләргә, куакларга һәм башка яшеллекләргә күчерергә;

136.4. кар эретү станцияләренә йә махсус билгеләнгән урыннарда житештерү һәм куллану калдыклары белән пычранган карны алырга;

136.5. билгеләнгән тәртиптә килешенмәгән урыннарда карны чыгарырга һәм жыярга;

136.6. кар өемнәрен формалаштырырга:

1) күрү өчпочмагы зонасында бер дәрәжәдә һәм тимер юл кичүләре янында юллар һәм урамнар киселешләрендә;

2) жәмәгать транспортын көтү тукталышларыннан 20 м якына;

3) транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юл участокларында;

4) тротуарларда;

5) янәшәдәге территорияләргә (ишегалларына, квартал эчендәге машина юлларына һәм территорияләргә)көрү юлларында;

136.7. автотранспорт тәгәрмәчләре белән туфракны һәм пычракны юлларга чыгару;

136.8. туфрак, чүп-чар, коелучан төзелеш материаллары, жиңел савыт ташырга, агачларны брезент яисә юлларны пычратмаслык башка материал белән капламыйча йоклатырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-ком эремәсе, известь, бетон катнашмалары) юлга, тротуарга, юл кырыена яисә юл кырыена кою мөмкинлеген булдырмаслык чаралар күрмичә ташырга.юл буендагы газон полосасы.

Жыештыру, санитар карап тоту һәм төзекләндерү
кешеләр ял итә һәм күпләп була торган урыннар

137. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп булу урыннарына түбәндәгеләр керә:

1) мәйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм тамаша чаралары урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мәйданчыклары һ. б.;

3) Сәүдә (ваклар сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклар сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнештәге, көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләре;

4) административ һәм ижтимагый биналар, учреждениеләр янындагы территорияләр.

138. Мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буйларын һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләргә жыештыру:

138.1. майданнар, парктар, скверлар, бульварлар, яр буйлары 23.00 сәгатътән 8.00 сәгатъкә кадәр җыештырылырга тиеш. Көндөз патрульләр чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп җыю урыннарын җыештыралар һәм чистарталар;
138.2. кышкы чорда парктарда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны җыештырганда, яшел утыртмаларны саклап калу һәм кар суларын агызуны тәмин итү шарты белән, химик реагентлары булмаган карны шул максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарга вакытлыча салу рәхсәт ителә.

139. Пляжларны җыештыру һәм санитар карап тоту:

139.1. Пляж ябылганнан соң төп җыештырыла һәм ярны, чишенү бүлмәләрен, яшел зонаны җыештыруны, бәдрәфләрне җыештыруны һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз патрульләр чүп-чарны җыештыралар, чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп җыю урыннарын чистарталар.

Каты көнкүреш калдыклары көн саен 8.00 сәгатъкә кадәр чыгарыла;

139.2. пляж территориясе урналар белән җиһазландырыла. Урналар арасындагы ара 40 м дан артмаска тиеш;

139.3. пляжлар җәмәгать бәдрәфләре белән җиһазландырыла. Җәмәгать бәдрәфеннән коену урынына кадәр ара 50 метрдан да ким булмаска һәм 200 метрдан да артмаска тиеш;

139.4. пляжның комның өске катламын йомшарту, чүп-чарны, башка калдыкларны бетерү һәм комны алга таба тигезләү көн саен башкарылырга тиеш;

139.5. коену өчен билгеләнгән урыннарда кер юу һәм хайваннарны коену тыела.

140. Пляжны каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә килешү төземичә ачу рәхсәт ителми.

141. Ваклап сату базарларын җыештыру һәм санитар тоту:

141.1. ваклап сату базарлары территорияләре (алга таба - базар) төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер майданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән җиһазландырылырга, яңгыр һәм кар суларын агызу өчен каты өслекләр һәм авышлыклар булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш.;

141.2. базар территориясен һәм аның тирәсендәге территорияне төп җыештыру ул ябылганнан соң башкарыла. Көндөз каты көнкүреш калдыклары тутырылган чүп җыю урыннарын җыештыру һәм чистарту эшләре бара;

141.3. җәйге чорда базар территориясендә атна саен дымлы җыештыру мәҗбүри рәвештә башкарыла;

141.4. базар территориясе 40 кв. м майданга бер урна исәбеннән савытлар белән җиһазландырыла, өстәвенә киштәдәге сызык буенча алар арасындагы ара 10 м дан артмаска тиеш.;

142. Базар территориясендә һәм аның янында урнашкан сәүдә һәм көнкүреш хезмәт күрсәтү оешмалары, предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаткалары һәм павильоннар каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүгә килешү төземичә генә эшчәнлеккә рәхсәт ителми.

143. Сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектларын җыештыру һәм санитар карап тоту:

143.1. сәүдә һәм (яисә) җәмәгать туклануы объектлары территорияләрен һәм янәшәдәге территорияләрне тулысынча җыештыру тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) башкарыла. Көндөз патрульләр чүп-чарны җыештыралар, чүп-чар тутырылган урналарны һәм чүп җыю урыннарын чистарталар;

143.2. сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керү урынында кимендә бер урна урнаштырыла;

143.3. вакытлыча урамда сәүдә итү урыннарында 10 метр радиустагы территорияләрне жыештыралар. савытларны һәм товарларны газоннарға һәм тротуарларға жыю рөхсәт ителми;

143.4. калдыкларны чыгару тәэмин ителә.

144. Башка сәүдә майданчыклары территорияләрен, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге объектларны жыештыру алар ябылганнан соң, елның жылы вакытында мәжбүри алдан сугару белән башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында бара. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

145. Кешеләрнең ял итү һәм күпләп була торган урыннарын төзекләндерү:

145.1. кешеләр ял итә торган һәм күпләп була торган урыннар территориясендә төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә каты өслекләр (плитка түшәү яисә асфальт рәвешендә), өслекләрне бер-берсенә тоташтыру элементлары, яшелләндерү, эскәмияләр, урналар һәм чүп-чар өчен кече контейнерлар, урам техник жиһазлары, яктырту җайланмалары, архитектура-декоратив яктырту җайланмалары, мәгълүмат саклагычлар, элементлар керә. яшелләндерү кишәрлекләрен яклау (металл киртәләр, махсус өслек төрләре һ. б.);

145.2. ял итү һәм кешеләр күпләп була торган урыннарның барлык территорияләре, пляжлардан тыш, каты өслеккә яисә чөчөлгән үләннәр яки яшел утыртмалар белән үсемлек туфрагына ия булырга тиеш;

145.3. ял итү һәм кешеләр күп була торган урыннар территорияләрендәге яшелләндерү участкаларын чөчөкләр, газоннар, ялгыз, төркемләп, рәтләп утыртулар, вертикаль, күпкатлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

145.4. кешеләрнең ял итү һәм күпләп була торган урыннары жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплектланарга тиеш, бәдрәфләрне урнаштыру һәм карап тоту таләпләре үтәлергә тиеш.;

145.5. пычрануга карап, кешеләр ял итә торган яисә күпләп була торган территорияләрдәге фонтаннарны, буаларны, елга ярларын чистарту эшләре башкарылырга тиеш;

145.6. массакүләм чаралар үткәргәндә аларны оештыручылар чараны үткөрү урынын, аңа якын территорияләрне жыештыруны һәм бозылган төзекләндерүне торгызуны тәэмин итәләр. Чараны үткөрү урынын, аңа якын территорияләрне жыештыру һәм бозылган төзекләндерүне торгызу тәртибе билгеләнгән тәртиптә чараны үткөрүгә тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

146. Ял итү һәм күпләп булу урыннары территорияләрендә кешеләргә рөхсәт ителми:

146.1. тараны һәм сәүдә жиһазларын моның өчен билгеләнмәгән урыннарда сакларга, складларга салырга;

146.2. территорияне житештерү һәм куллану калдыклары белән пычратырга;

146.3. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер майданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга;

146.4. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын агызырга;

146.5. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар урнаштырырга, билгеләнгән төр типне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;
146.6. газоннарны, табигый һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;
146.7. кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчерергә;
146.8. өстәлләрдә һәм эскәмияләр аркаларында утырырга;
146.9. сыек продуктларның калдыкларын, сатуратор җайланмаларыннан, квас һәм сыра цистерналарыннан суны тротуарларга, газоннарга һәм юлларга агызырга;
146.10. автотранспорт чараларын түләүле кую урыннарын законсыз оештырырга;
146.11. стационар булмаган объектларны үз белдегәң белән урнаштырырга;
146.12. тротуарларның асфальт-бетон түшәмәсен, янәшәдәге яшел зоналарның һәм территорияләргә төзекләндерүнең башка элементларының бөтенлеген бозарга;
146.13. территориягә сәүдә-суыткыч җайланмаларын куярга;
146.14. каты коммуналь (көнкүреш) калдыкларны халыктан каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) идарәче оешмалар белән калдыкларны каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерларга (бункерларга) урнаштыруга килешү булмыйча салырга;
146.15. тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, Корылмалар һәм башка җайланмалар урнаштыру юлы белән тротуарларны үз белдегәң белән ябарга;
146.16. товарны сәүдә объектлардан читкә чыгарырга;
146.17. учаклар кабызырга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткәргә, ачык ут ярдәмендә азыкны җылы эшкәртү өчен мангаллар һәм башка җайланмалар кулланырга.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен
җыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

147. Йорт яны территориясен җыештыру:

147.1. урып-җыю түбәндәге төр типтә башкарылырга тиеш: тротуарларны, җәяүлеләр юлларын җыештыру (бозлавык һәм тайгаклык очрагында-ком сибү), әннары ишегалды территорияләрен җыештыру;

147.2. кар чистартудан тыш, урып-җыю 8.00 сәгәткә кадәр башкарыла. Механикалаштырылган җыештыруны машиналар 4 км/сәг тизлектә көндөз башкарырга рөхсәт ителә.

148. Жәйге җыештыру:

148.1. йорт яны территорияләрен жәйге җыештыру: себерү, юу яки махсус машиналар ярдәмендә сугару-башлыча иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгәтләрдә башкарылырга тиеш.;

148.2. тротуарларны юуны бары тик прилётка яны полосасы белән турыдан-туры чиктәш булган ачык тротуарларда һәм биналардан урамның машина үтә торган өлешенә таба гына башкарырга кирәк. ;

148.3. көннең эссе вакытында тротуарларга су сибү кирәк булганча, әмма тәүлегенә ике тапкырдан да сирәгрәк башкарылырга тиеш.

149. Кышкы җыештыру:

- 149.1. түбөлөрдө жыела торган кар вакытында жүргө ташланырга һәм прилотковый полосага Күчөргө, ө киң тротуарларда валларга формалашырга тиеш.;
- 149.2. чистартыла торган кар тротуарлардан юл өлөшөнө - прилотка полосасына, ө ишегалларында-складлау урыннарына күчөргө тиеш.;
- 149.3. квартал эчендөге юллардан күчөрөлгөн карны борт ташына параллель урнашкан өөмнөргө һәм валларга салырга яки, кагыйдө буларак, роторлы кар чистарткычлар ярдөмөндө юл буйлап жүярга кирөк.;
- 149.4. урамнарның машина йөри торган өлөшөннөн газоннар белән аерылган киңлегө 6 метрдан арткан тротуарларда карны тротуар уртасына күчөрөргө рөхсөт ителө.;
- 149.5. кар өөмнөрөнө һәм валларга салу эшлөре тротуарларда кар яву төмамланганнан соң алты сөгатытөн дө соңга калмыйча, ө калган территориялөрдө 12 сөгатытөн дө соңга калмыйча төмамланырга тиеш.;
- 149.6. ишегалларында һәм квартал эчендөге машина юлларында, яшеллөндөрөлгөн территориядө жыела торган Чиста, куллану калдыклары, ком-тоз катнашмалары һәм реагентлар белән пычранмаган карны жүярга рөхсөт ителө, яшел утыртмаларны саклап калу һәм кар суларын агызып жүбөрү тээмин ителө.;
- 149.7. тротуарларны һәм квартал эчендөге юлларны кул белән жүештырганда кар тулысынча кыргыч астына жүештырылырга тиеш. Камиллөштерөлгөн капламалар булмаганда, карны движок астына жүярга кирөк, аннан соң аны тыгызлау өчен кар катламы калдырырга кирөк.;
- 149.8. тайгаклык килеп чыкканда юл катламнарын ком - тоз катнашмасы белән эшкөртү 0,2-0,3 кг/м норма буенча бүлгөчлөр ярдөмөндө башкарылырга тиеш.;
- 149.9. эшкөртөлгөннөн соң йомшарган боз ясалмалары, ачык грунтка, агачлар астына яки газоннарга элөгүгө юл куймыйча, күчөрөлөргө яки себерөлөргө тиеш.
150. Яз жүтү белән:
- 150.1. кар суларын нормаль агызу өчен кирөк булган урыннарда су агымын тээмин итү өчен канауларны юу һәм чистарту.;
- 150.2. кар суын яңгыр челтөрөнөң люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рөвөштө куу.;
- 150.3. ишегалды территориялөрөн кар эрөп беткөnnөн соң чүп-чардан, калган кардан һәм боздан чистарту.
151. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен карап тоту:
- 151.1. күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба – йорт яны территориясен) карап тоту үз эченө ала.:
- 1) даими жүештыру.;
 - 2) Күзөтү һәм яңгырлар кабул итү коелары люкларын һәм рөшөткөлөрөн, дренажларны, лотокларны, үткөргөч торбаларны ремонтлау һәм чистарту.;
 - 3) инженерлык челтөрлөрөнөң күзөтү коеларына, янгын сулары белән тээмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ. б.) тоткарлыксыз керүне тээмин итү.;
 - 4) Каты көнкүрөш һәм эрө габаритлы калдыкларны жүю һәм чыгару.;
 - 5) яшеллеклөрне яшеллөндөрү һәм карау.;
 - 6) кече архитектура формаларын тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.
152. Каты коммуналь калдыклар, каты көнкүрөш калдыкларын туплау нормалары нигезөндө, контейнер мөйданчыкларына куела торган контейнерларга һәм бункерларга жүелырга тиеш.

153. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр:

153.1. йорт яны территорияләрендә чисталык һәм тәртип саклайлар;

153.2. каты коммуналь һәм эре габаритлы калдыкларны бары тик контейнерларга һәм контейнер мәйданчыкларындагы бункерларга гына урнаштыралар.

154. Идарәче оешмалар:

154.1. 8.00 сәгатькә кадәр йорт яны территорияләрен жыештыру һәм көн дәвамында-чисталыкны саклау;

154.2. канализацияләнгән биналарда түгел, ә каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру - моннан тыш сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар да;

154.3. расланган график нигезендә каты коммуналь (көнкүреш) һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару;

154.4. контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер мәйданчыкларын, аларга керү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;

154.5. подъездларга керү урыннарында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;

154.6. территорияне сезонлы файдалануга әзерләү, шул исәптән су агымын тәэмин итү өчен канауны юу һәм чистарту, кар суларын яңгыр челтәренә люкларына һәм кабул итү коеларына системалы рәвештә куып чыгару, кар эреп беткәннән соң территорияне чистарту һәм башка кирәкле эшләргә башкару;

154.7. тайгак участкаларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкәртү;

154.8. яшел утыртмаларны һәм газоннарны саклау һәм квалификацияле карау;

154.9. тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм караңгы төшкәч аларны кабызу.

155. Йорт яны территориясендә рөхсәт ителми:

155.1. яфракларны, төрле калдыкларны һәм чүп-чарны яндырырга;

155.2. кием-салым, кием-салым, келәмнәр һәм башка әйберләргә хужалык мәйданчыгынан тыш элөп куярга;

155.3. контейнер мәйданчыкларына керү юлларын тутырырга;

155.4. урамнарның һәм юлларның машина йөрү өлешендә, тротуарларда, газоннарда һәм яшел зоналарда контейнерлар (бункерлар) урнаштырырга;

155.5. билгеләнгән тәртипне бозып, йорт яны территорияләрен, шул исәптән үтөлми торган юллар яисә үтүләр өчен шлагбаумнарны яисә автомат капкаларны үз белдегә белән киртәләр куярга;

155.6. ишегалды корылмаларын үз белдегә белән төзөргә;

155.7. йорт яны территориясен металл ватыклары, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллары, шлак, көл һәм житештерү һәм куллануның башка калдыклары белән тутырырга, савытларны жыярга һәм сакларга;

155.8. чүп-чарны түгөргә, калдыкларны һәм чүп-чарны чыгарып ташларга, шулай ук каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тутларга;

155.9. автотранспорт чараларын түлөүле куюны оештырырга;

155.10. квартал эчендәге юлларны тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар урнаштыру юлы белән үз белдегә белән ябарга;

- 155.11.автомашиналар юарга, ягулык һәм майлар агызырга, тавыш сигналларын, тормозларны һәм двигательләрне көйләргә;
- 155.12.кеше сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясай торган теләсә нинди эш башкарырга;
- 155.13.әгәр законнарда һәм (яисә) шартнамәдә башкасы билгеләнмәгән булса, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләрен, шул исәптән палаткаларны, киоскларны, лекларны, мини-базарларны, павильоннарны, жәйге кафеларны, житештерү объектларын, автомобильләрне, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен вак ремонтлау предприятиеләрен, шулай ук автостоянкаларны урнаштырырга һәм эксплуатацияләргә, кунаклардан тыш;
- 155.14.йорт яны территориясенә ишегалды эчендәге машина юллары буенча транспортның транзит хәрәкәтен гамәлгә ашырырга;
- 155.15.учаклар кабызырга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткәргә, ачык ут ярдәмендә азыкны жылы эшкәртү өчен мангаллар һәм башка жайланмалар кулланырга;
- 155.16.транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзек булмаганның), яшелләнделгән территорияләрдә, балалар, спорт һәм хужалык мәйданчыкларында, елның нинди вакытына карамастан, торгызу эшләрен мәжбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очракларыннан тыш урнаштырырга.
156. Йорт яны территорияләрен яшелләндерү:
- 156.1. йорт яны территорияләрен яшелләндерү, яшел утыртмаларны саклау әлеге Кагыйдәләрнең 164 - 169 пунктлары таләпләре нигезендә идарәче оешмалар тарафыннан тәэмин ителә;
- 156.2. йорт яны территориясен яшелләндергәндә, торак йортларның стеналарыннан ябалдашлары 5 метрга кадәр булган агач көүсәләре күчәренә кадәр араның кимендә 5 метр булуын исәпкә алырга кирәк.зуррак агачлар өчен ара 5 метрдан артыграк, куаклар өчен 1,5 метр булырга тиеш. куакларның биеклегә беренче кат бүлмәләренең тәрәзә уемының аскы кырыеннан артмаска тиеш.
157. Идарәче оешмалар:
- 157.1. яшел утыртмаларның сакланышы һәм бөтенлегә;
- 157.2. жәй көне һәм коры көннәрдә газоннарга, чөчөкләргә, агачларга һәм куакларга су сибү;
- 157.3. газоннарның сакланышы һәм бөтенлегә, аларга төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз кисәкләре һ. б. салынмыйча.;
- 157.4. агротехник шартларны үтәп, билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына агачларны һәм куакларны яңача утырту, юллар челтәрен үзгәртеп планлаштыру һәм жайланмаларны урнаштыру;
- 157.5. яшелләнделгән территорияне (яшелләндерү участокларын) борт биеклегә 0,5 м дан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яклау элементларын яисә 0,5 м дан артмаган, транспорт чараларына керүгә комачаулый торган баганалар яисә куаклар утырту элементларын урнаштыруны.
158. Йорт яны территориясен төзекләндерү:
- 158.1. һәр йорт биләмәсенең территориясе, кагыйдә буларак, :
- 1) кер киптерү, киём-салым, келәмнәр һәм көнкүреш әйберләрен чистарту өчен хужалык мәйданчыгы;
 - 2) өлкәннәр ял итә торган мәйданчык;

- 3) балаларның жәйге һәм кышкы ялы өчен яшеллөндерелгән һәм кирәкле кече архитектура формалары булган балалар уен һәм спорт майданчыклары.
159. Хужалык майданчыгында кер киптерү жайланмалары куелган баганалар, киём киптерү штангалары, элгечләр, Комлы тартма, чүп савытлары, эскөмияләр булырга тиеш. Майданчыкны тере киртә белән әйләндереп алырга кирәк. Майданчыкларны, ял итү урыннарын жиһазлау элементларын билгеләнгән таләпләргә туры китереп төзөргә һәм төзөклөндерергә кирәк.
160. Әгәр участок территориясенә зурлыгы мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөрү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.
161. Йортларның подъездлары алдындагы майданчыклар, юллар һәм жәяүлеләр өчен юллар каты өслөклә булырга тиеш. Каты өслөкләр ясаганда кар һәм коеп яуган суларның ирәклә агып чыгу мөмкинлегенә каралырга тиеш.
162. Торак йортларга кертелгән жәмәгать урыннарына йортның торак өлешеннән аерым керү юллары булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспорт стоянкасы ишегалды территориясеннән читтә урнашырга тиеш.
163. Жәмәгать урыннарына Материалларны, продукцияне фатирларның тәрәзәләре һәм керү юллары урнашкан торак йорт ишегалды ягынан төяп жиберү рөхсәт ителми. Йөкләүне тәрәзәләре булмаган торак йортларның читләреннән, жир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юл ягынан башкарырга кирәк.
164. Транспорт чараларын квартал эчендәге территорияләргә урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

Индивидуаль торак төзөлеше территорияләрен җыештыру

165. Торак йорт хужалары жир кишәрлеген һәм аның тирәләрен көн саен (шул исәптән кардан) җыештыралар.
166. Индивидуаль торак төзөлеше территориясендә рөхсәт ителми:
- 166.1. карны этәргә, чүп-чарны ташларга, шлак ташларга, сыек көнкүреш калдыкларын йорт биләмәсе территориясеннән читкә агызырга;
- 166.2. ишегалды һәм аның тирәсендәге территориядән чистартылган кар һәм бозны юлларның һәм юлларның машина йөрү өлешенә чыгарырга яисә күчерергә;
- 166.3. каты коммуналь калдыкларны урнаштырырга, шулай ук эре габаритлы калдыкларны контейнер майданчыкларында урнаштырылган контейнерлардан һәм бункерлардан читтә тупларга.

V. территорияне төзөклөндерү элементларына таләпләр

167. Төзөклөндерүнең түбәндәге элементлары билгеләнгән тәртиптә киештерелгән проект (паспорт) нигезендә һәм аңа тулысынча туры китереп урнаштырыла:
- аерым торган күрсәткечләр (стелалар);
 - тышкы мәгълүмат чаралары;
 - декоратив-сәнгатьчә бизәү рәвешендәге кече архитектура формалары, мобиль һәм вертикаль яшеллөндерү жайланмалары, су жайланмалары, типлы муниципаль жиһазлар, коммуналь-көнкүреш жиһазлары;
 - капитал булмаган объектлар, шул исәптән индивидуаль башкарудагы сезонлы объектлар һәм стационар булмаган сәүдә объектлары;

биналарны, корылмаларны, шул исәптән капитал булмаган корылмаларны, аерым витриналардан һәм керү төркемнәреннән тыш, архитектур яктырту;
- фасадларның төсле чишелеше, шул исәптән декоратив-сәнгати бизәлеш рәвешендә;
- гомуми файдаланудагы, чикләнгән файдаланудагы территорияләргә комплекслы төзекләндерү;
- кондиционерларның тышкы блокларын комплекслы урнаштыру.
Мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект (паспорт) мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәгә вәкаләтле органнар белән килештерелә.
Озак вакытлар яисә даими файдаланыла торган территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кул белән күчерү мөмкинлеген булдырмаслык итеп беркетелергә тиеш.
Мәгълүмат төзекләндерү элементларында Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.
Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлегә һәм техник бизәлеш буенча бертөрле булырга, аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.
168. Төзекләндерү элементларын карап тоту, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертә, төзекләндерү элементлары хужалары тарафыннан башкарыла.

Яшелләндерү

169. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мәжбүри элементы булып тора.
Төзекләндерү эшләрен башкарганда яшеллекләргә мөмкин кадәр күбрәк саклап калу зарур.
170. Авыл җирлегә территориясендә яшелләндерүнең ике төре кулланыла ала: стационар – грунтка үсемлекләр утырту һәм мобиль - махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) үсемлекләр утырту.
Стационар һәм мобиль яшелләндерүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбәләрдә (түбә яшелләндерү), бина һәм корылмаларның фасадларында (вертикаль яшелләндерү) архитектура-ландшафт объектлары (газоннар, бакчалар, чәчәк бакчалары, Куаклы һәм агачлы майданчыклар һ.б.) төзү өчен файдаланалар.
171. Яшелләндерү объектларын карап тоту-яшеллекләргә һәм яшелләндерелгән территорияләргә төзекләндерү элементларын карап тоту, күләмле корылмаларның конструктив элементларының аз гына деформацияләрен һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук җәй һәм кыш көннәрендә күчмә кече формаларны җыештыру.
172. Яшелләндерү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:
172.1. яшелләндерү объектлары янында төзелеш майданчыкларын оештырганда, проектта саклану чаралары күрелергә тиеш: түбән һәм киң ябалдашларны койма белән әйләндереп алу, өлешчә кисү, агач кәүсәләрен саклау бәйләве, куак ябалдашларын бәйләү, туфракның тыгызлануын булдырмау максатларында юллар янында урнашкан үсемлекләр астына туфрак кишәрлекләрен вак таш белән күмү.;

- 172.2. территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләре салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзекләндерү яшелләндерү башланганчы тәмамланырга тиеш;
- 172.3. туфрак катламы бозылуга бәйлә ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын алып ташларга һәм аны алга таба Яшел төзелештә куллану өчен сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләр тәмамлангач, бозылган жир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Эшләрне башкару проектында торгызу каралырга тиеш;
- 172.4. яфракларны һәм үләннәрне, алга таба компостлаштырып яки билгеләнгән тәртиптә алып ташлап, өемнәргә жыярга кирәк;
- 172.5. яшелләндерү объектын саклау элементларын борт биеклегә 0,5 м дан артмаган декоратив киртәләр рәвешендә яисә 0,5 м дан артмаган баганалар урнаштыру.
173. Яшел утыртмалар хужалары:
- 173.1. яшел үсентеләрне саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәләр;
- 173.2. жәй көне коры һавада газоннарга, чәчәклекләргә, агачларга һәм куакларга су сибүне тәэмин итәләр;
- 173.3. газоннарның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итәләр;
- 173.4. агач һәм куакларны яңа утырталар һәм күчереп утырталар, шулай ук юллар, мәйданчыклар, газоннар чөлтәренәң планировкасын жирле үзидарәненә башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына үзгәртәләр;
- 173.5. яшелләндерү объектларында сулыклар булганда аларны чисталыкта тоталар һәм 10 елга кимендә бер тапкыр капитал чистарталар;
174. Яшелләндерелгән территорияләрдә рөхсәт ителми:
- 174.1. төзелешләрне, аларның эшләвен тәэмин итү һәм аларга хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән корылмалардан тыш, урнаштырырга;
- 174.2. агачларны һәм куакларны үз белдегә белән утырту һәм кисү, газоннарны һәм чәчәк бакчаларын юк итү;
- 174.3. күчеп йөрергә, ял итү һәм уеннар өчен бакчаларның, скверларның, паркларның мемориаль зоналарының газоннарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары булган бульварларда урнашырга;
- 174.4. моның өчен махсус билгеләнгән урыннардан тыш яшелләндерү объектларында чаңгыда һәм чанада шуу;
- 174.5. агачларга һәм башка яшел утыртмаларга гамаклар, таган, турниклар, кер киптерү өчен баулар элөп куярга, агачларга тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне, афишаларны, белдерүләрне, агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын, баганалардан, коймалардан, реклама щитларыннан, электрүткәргечләрдән, лампалардан, чөнөчкеле агачлардан тартмаларны беркетергә. киртәләр;
- 174.6. стационар булмаган объектлар, шулай ук юл сервисы объектлары урнаштырырга, шул исәптән автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга, елның нинди вакытына карамастан;
- 174.7. тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын, күрсәткечләрне (бирелгән рөхсәттән, паспорттан башка), агитация материалларын, техник конструкцияләрне, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмат белән тәэмин итү чараларын урнаштырырга;

174.8. төзелеш һәм башка материаллар, калдыklar, чүп-чар, бозлавыкка каршы материаллар һәм башка зарарлы матдәләр, шулай ук ком һәм бозлавыкка каршы реагентлар белән пычранган кар, боз кисәкләрен җыярга;
174.9. яшелчә бакчалары өчен казу;
174.10. йорт хайваннарының газоннарында һәм чәчәкләкләрендә йөрергә;
174.11. роторлы кар җыю машиналарын утыртмаларга кар эләкмәүче махсус юнәлеш бирүче җайланмаларсыз кулланырга;
174.12. яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка су үткөрү җайланмаларына сметалар ясарга;
174.13. смета һәм чүп-чарны газоннарда ташларга;
174.14. учаклар кабызырга, шул исәптән ачык уттан файдалануны күздә тоткан чаралар үткәергә, ачык ут ярдәмендә азыкны жылы эшкәртү өчен мангаллар һәм башка җайланмалар кулланырга;
174.15. су, сумала чыгару өчен агачларны кисәргә, аларга башка механик зарар китерергә;
174.16. жирлек территориясен төзекләндерү, клумбалар оештыру өчен җитештерү һәм куллану калдыкларыннан, шул исәптән автомобиль покрышкаларыннан файдаланырга;
174.17. күпьяллык чәчәкләр биләгән жир кишәрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук салкынга чыдам булмаган үсемлекләр утырткан жирләрне кардан арындырырга;
174.18. санитария таләпләре югары булган урыннарда тыш (чүп контейнерларына, җәмәгать бәдрәфләренә якин булу һ. б.) торак пункт территорияләрендәге агач кәүсәләрен агартуны башкарырга.;
174.19. яшелләнделгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрен, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт җиһазларын бозарга;
174.20. агач тамырларын кәүсәдән 1,5 метрдан да якинрак арада ялангач калдырырга һәм агач муеннарына туфрак яисә төзелеш калдыклары сибәргә;
174.21. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзек булмаганны), урман-паркларның, паркларның, бакчаларның, бульварларның, авыл урманнарының яшелләнделгән территорияләрендә елның нинди вакытка бәйсез рәвештә урнаштырырга, моңа әлеге территорияләрдә торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән кирәкле эшләр башкару очраklары керми.;
174.22. транспорт чараларын, шул исәптән комплектланмаган (төзексез), дөвалау, балалар уку һәм фәнни учреждениеләренә, сәнәгать предприятиеләренә, спорт комплексларының һәм торак кварталларның яшелләнделгән территорияләрендә, елның нинди вакытына карамастан, торгызу эшләрен мәҗбүри башкару шарты белән әлеге территорияләрдә кирәкле эшләр башкару очраklарыннан тыш урнаштырырга.

Киртәләр

175. Киртәләрне кору төзекләндерүнең өстәмә элементы булып тора.

176. Киртәләр бер-берсеннән:

- 1) билгеләнешкә (декоратив, яклау, аларның ярашуы);
- 2) биекләктә (Түбән - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1 - 1,7 м, биек - 1,8 - 3,0 м);
- 3) материалның төренә (металл, тимер-бетон һ. б.);
- 4) күз карашы өчен үткөрүчәнлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, чукрак);
- 5) стационарлык дәрәжәләре (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

Киртэләрне проектлау аларның кайда урнашуына һәм билгеләнешенә карап гамәлдәге дәүләт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталоглары, индивидуаль проектлау проектлары нигезендә башкарыла.

177. Мәдәни мирас объектлары территорияләрен киртәләү өлгегә территорияләр өчен билгеләнгән авыл төзелеш регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш. Жәмәгать, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон киртәләр проектлау рәхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территорияләр коймалары декоратив тимер-бетон панельләрдән ясалырга мөмкин.

Жир асты корымалары белән кисешкән урыннарда уртача һәм югары төрдәге коймаларны проектлаганда ремонт яисә төзелеш эшләрен башкарырга мөмкинлек бирә торган койма конструкцияләре карала.

Агачлар жәяүлеләр хәрәкәте интенсив зоналарында яисә төзелеш һәм реконструкция эшләрен башкару зоналарында үскән очракта, саклауның башка төрләре булмаганда, яшенә, агач тоқымына һәм башка характеристикаларга карап, биеклегә 0,9 м һәм аннан да зуррак, диаметры 0,8 м һәм аннан да зуррак булган яклау Кертәләре каралырга тиеш.

Өслекләрне каплау

178. Өслекләрне каплау авыл жирлегә территориясендә имин һәм уңайлы хәрәкәт итү шартларын тәэмин итә, шулай ук торак пунктта төзелгән төзелешнең архитектур йөзен формалаштыра.

Төзекләндерү максатларында түбәндәге төр өслекләр билгеләнгән:

- 1) каты (капиталь) өслекләр-монолит яисә жыелма өслекләр, шул исәптән асфальт-бетоннан, цемент-бетоннан, табигый таштан ясала торган;
- 2) йомшак (капиталь булмаган) өслекләр - табигый яисә ясалма коелучан Материаллардан (шул исәптән ком, вак таш, гранит чөчүлекләр, керамзит, резина валчыклары), табигый хәлдә булган, бәйләүче материаллар белән тыгызланган яисә ныгытылган коры катнашмалардан ясала торган өслекләр;
- 3) газон капламнары-үлән капламын эзерләүнең һәм утыртуның махсус технологияләре буенча башкарыла торган капламалар;
- 4) катнаш өслекләр-өслекләрнең бер-берсеннән торган өслекләр (челтәрле плитка яисә газонга батырылган газон рәшәткәсе яисә йомшак өслек).

179. Өслек төрләрен аларның максатчан билгеләнеше нигезендә сайларга кирәк:

- 1) каты-проектлау вакытына гамәлдә булган мөмкин булган чик йөкләнешләренә, хәрәкәтнең характерын һәм составын, янгынга каршы таләпләренә исәпкә алып;
- 2) йомшак – территорияләрнең аерым төрләрен (шул исәптән балалар, спорт мәйданчыкларын, этләр йөртү мәйданчыкларын, жәяү йөрү юлларын)төзекләндергәндә аларның үзенчәлекле үзлекләрен исәпкә алып);
- 3) аеруча экологик яктан чиста булган газонлы һәм катнаш.

Каты төрдәге өслек кытыршы булырга тиеш, коры хәлдә - 0,6, юеш хәлдә 0,4 тән ким булмаска тиеш.

Жәяүлеләр коммуникацияләре территориясендә, жир өсте һәм жир асты кичүләрендә, биналарның керү төркемнәре баскычларында һәм болдырларында кафель, метлах плиткаларын, ясалма һәм табигый таштан шома яисә шомартылган плитәләренә каплау сыйфатында кулланыу рәхсәт ителми.

180. Авыл жирлегенең гомуми файдаланудагы территорияләрендә барлык киртәләр (киртәләр, баскычлар, пандуслар, агачлар, яктырту, мәгълүмат һәм урам техник жиһазлары), шулай ук жәмәгать транспортын көтү тукталышлары һәм урам аша чыгу урыннарындагы тротуар кыры тактиль өслек полосалары белән аерылып тора.

Тактиль өслек киртәгә, урам кырыена, куркыныч участок башына, хәрәкәт юнәлеше үзгәрүгә һ.б. кадәр кимендә 0,8 м ераклыкта башланьрга тиеш. әгәр тактиль өслектә киңлегә 15 мм дан артык һәм тирәнлегә 6 мм дан артык булган буй буразналар булса, аларны хәрәкәт юнәлеше буйлап урнаштырырга ярамый.

181. Түшәлгән агачлар өчен, саклауның башка төрләре (шул исәптән көпшә яны рәшәткәләре, бордюрлар, периметр эскәмияләре) булмаганда, кәүсәдән кимендә 1,5 м радиуста саклагыч өслекләр: вак таш, вак таш, газон рәшәткәләре ясала.

Саклау өслегә жәяүлеләр коммуникацияләре өслегеннән бер дәрәжәдә яки югарырак башкарылырга мөмкин.

182. Кулланыла торган өслек төренең колористик чишелеше формалаша торган тирәлекнең төсле чишелешен исәпкә алырга тиеш.

Өслекләрнең үзара бәйләнеше

183. Өслекләрне берләштерү элементларына, гадәттә, борт ташларының төрле төрләрен, пандусларны, баскычларны, баскычларны кертәләр.

Борт ташлары

184. Юлның борт ташлары тротуар белән машина йөрү өлеше тоташкан урынга, машина йөрү өлеше дәрәжәсеннән норматив рәвештә кимендә 150 мм артыграк куела, өслек өслегә ремонтланган очракта да бу күрсәткеч сакланьрга тиеш.

Автотранспортның газонга бәрелүен булдырмас өчен, юлның газон белән капланган урыннарында югары күтәрелгән борт ташы кулланырга кирәк.

Жәяүлеләр коммуникацияләре өслеген газон белән бергә кушканда бакча бортын урнаштырырга мөмкин, ул газон дәрәжәсеннән кимендә 50 мм артып китә, 0,5 м ераклыкта. бу исә газонны саклый һәм пычрак һәм үсемлек чүп-чарының өслеккә элэгүен булдырмый, аның хезмәт итү вакытын озайта.

Жәяүлеләр зоналары территориясендә төрле типтагы өслекләр янәшәсен бизәү өчен табигый материаллар (кирпеч, агач, таш кыялар, керамик борт һ.б.) кулланырга мөмкин.

Бусагалар, баскычлар, пандуслар

185. Жәяүлеләр коммуникацияләре авышлыгы 60 промилле булганда баскычлар ясауны күздә тотарга кирәк.

Сәламәтлек саклау учреждениеләре һәм башка күпләп була торган объектлар, инвалидлар һәм картлар йортлары урнашкан урыннарда төп жәяүлеләр коммуникацияләрендә баскычлар һәм баскычлар 50 промилледән артык тайпылыш булганда, аларны пандус белән озата барырга кирәк.

Бордюр пандусының авышлыгы 1:12 кабул ителә.

Баскычның беренче баскыч кырыйларын төшкәндә һәм күтәргәндә ачык контрастлы буяулар белән аерып күрсәтергә кирәк.

Тышкы баскычларның барлык баскычлары Бер марш эчендә баскычларның киңлегә һәм биеклегә буенча бертөрле итеп куела.

Пандусны киртәли торган конструкцияләр булмаганда, биеклеге 75 мм дан да ким булмаган киртәли торган борттик һәм тоткалар каралырга тиеш.

Пандусның башында һәм ахырында юлның горизонталь участкалары әйләнә-тирә өслектән текстурасы һәм төсө белән аерылып тора.

Баскычның яисә пандусның ике ягында да 800 - 920 мм биеклектәге түгәрәк яисә турыпочмаклы кисемтәле тоткалар каралган. кисемтәләр кул белән колачлау өчен уңайлы һәм стенадан 40 мм га ераграк тора.

Мәйданчык

186. Жирлек территориясендә балалар уеннары, өлкәннәр ялы, спорт белән шөгыльләнү, каты коммуналь калдыклар туплау, этләрне йөртү һәм өйрәтү, автомобильләр кую өчен мәйданчыклар урнашкан.

Мәйданчыкларны теркәлгән мәдәни мирас ядкарьләренәң саклау зоналары һәм махсус сакланылучы табигать территорияләре зоналары чикләрендә урнаштыруны һәйкәлләрне саклауның, табигатьтән файдалануның һәм әйләнә-тирә мохитне саклауның вәкаләтле органнары белән килештерү тәкъдим ителә. Йорт яны территорияләре, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт мәйданчыклары белән тәэмин ителергә тиеш. Мәйданчыклар төзек һәм имгәнү куркынычы янамый торган инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Каты коммуналь калдыкларны туплау мәйданчыклары

187. Жирлек территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау урыннары (мәйданчыклары) төзелә, шулай ук каты коммуналь калдыклар туплау урыннары (мәйданчыклары) реестры алып барыла.

188. Каты коммуналь калдыкларны туплау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлеген тәэмин итү өлкәсендәге законнар таләпләрен үтәгән килеш гамәлгә ашырыла.

189. Каты коммуналь калдыкларны урнаштыру һәм туплау каты коммуналь калдыклар милекчеләре тарафыннан каты коммуналь калдыклар тупланган урыннарда (мәйданчыкларда) тәэмин ителә.

190. Физик һәм юридик затлар каты коммуналь калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнашкан контейнерларга, бункерларга туплыйлар. Эре габаритлы калдыкларны контейнер мәйданчыкларында урнашкан бункерларга җыялар.

191. Жирлек территориясендә эре габаритлы калдыклар өчен бункерлар бары тик 15 апрельдән 15 июньгә кадәр һәм 15 августтан 15 октябрьгә кадәр язгы-көзгә чорда гына расланган график буенча урнаштырыла.

192. Жәмәгать урыннарында һәм гомуми файдаланудагы территорияләрдә барлыкка килә торган чүп-чарны туплау гомуми файдаланудагы территорияләрдә, җирле үзидарә органнары билгеләгән урыннарда урнаштырыла торган урам савытларынан файдаланып башкарыла.

Урам урналары гомуми файдаланудагы территорияләрдә, транспортта, сүздә объектларында (ваклап сату урыннарын да кертеп), халыкка хезмәт күрсәтүнең Гомумроссия классификаторына кертелгән башка объектларында халыкның товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр куллануы нәтижәсендә барлыкка килә торган калдыкларны туплау өчен генә файдаланыла.

193. Контейнер аның капкачы ябылганчы (контейнерның өске кырыеннан югары түгел) күләменә кадәр генә тутырыла ала. Контейнердагы калдыкларны шул рәвешле пресслау яки тыгызлау тыела ки, чүп ташу машинасына төягәндә аның эчендәге әйберләрне бушату мөмкин түгел. Контейнерны каралган күләмнән артыграк тутыру тыела.

194. Каты коммуналь калдыклар өчен контейнерларга янучы, кызган яисә кайнар калдыкларны, эре габаритлы калдыкларны, автомобиль шиннарын һәм покрышкаларын, кар һәм бозны, сыек матдәләрне, авыл хужалыгы калдыкларын, биологик калдыкларны, биологик һәм химик актив калдыкларны, терекөмеш, химик ток чыганаclarы булган яктырткыч приборларны һәм электр лампаларын (батареялар һәм аккумуляторлар), медицина калдыклары, жир кишәрлекләрендәге эшләр нәтижәсендә барлыкка килгән үсемлек калдыклары, төзелеш калдыклары, шулай ук башка калдыклар, алар граждaннарның гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян китерергә, контейнерларны, чүп ташучы машиналарны зарарларга яки типик булмаган рәвештә пычратырга яки калдыкларны эшкөртү, зарарсызландыру һәм урнаштыру объектарының эш режимын бозарга мөмкин.

195. Каты коммуналь калдыкларны һәм эре габаритлы калдыкларны контейнерлардан һәм бункерлардан читтә урнаштыру тыела.

196. Физик һәм юридик затлар милкендәге жир кишәрлекләре территориясендә барлыкка килә торган каты коммуналь калдыкларга караган газоннарны, чөчөклөкләрне, агач-куак утыртмаларын караганда үсемлек калдыкларын бары тик язгы-көзгә чорда гына мәйданчыкларда урнаштырыла торган эре габаритлы калдыклар өчен бункерларга гына салырга рөхсәт ителә. Агач-куак утыртмалары, агачлар һәм ботаклар 1 метрдан артмаган кисәкләргә киселергә тиеш. Агач ботаклары көүсәлөрдән Аерылган.

197. Бункерларга төзелеш чүп-чарын, биналарны һәм корылмаларны сүтүдән калган чүп-чарны урнаштыру тыела.

198. Контейнерларга яки бункерларга урнаштыру тыелган төзелеш чүп-чарларын һәм башка төр чүп-чарны чыгару калдыкларының хужалары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә яисә коммуналь хезмәтләргә үз исәбеннән полигоннарга (калдыкларны урнаштыру өчен билгеләнгән махсус жиһазландырылган корылмаларга) заявка бирү юлы белән башкарыла.

Балалар мәйданчыклары

199. Балалар мәйданчыклары төрле яшь төркемнәре өчен аерым мәйданчыклар яки яшь мөнфәгатьләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен мәйданчыклары рәвешендә оештырыла.

Балалар мәйданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбөндәгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, мәйдан өслеген газон белән тоташтыру элементлары, яшеллөндөрү, уен жайланмалары, эскәмияләр һәм урналар, яктырту жайланмалары.

Торак йортларының һәм жәмөгәть биналарының төрәзәлөреннән мәктәпкәчө яшьтөге балалар мәйданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмаcка тиеш, кече һәм урта мәктәп яшендәге мәйданчыклар - 20 метрдан, комплекслы уен мәйданчыклары - 40 метрдан да ким булмаcка тиеш, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаcка тиеш.

Балалар өчен уен мәйданчыклары контейнер мәйданчыкларынан кимендә 20 метр ераклыкта урнаштырылырга тиеш.

200. Балалар майданчыклары:

200.1. жай көне тигезсезлектер ком белен күмөлгөн өслөк планировкасы булырга тиеш;

200.2. даими рөвештө иртэнге вакытта себерергө һәм чыланырга;

200.3. буялырга, майданчыктагы коймаларны һәм корылмаларны елга бер тапкырдан да сирәгрәк буярга, ә ремонт-кирәк булган саен;

200.4. жаяулар транзит хәрәкәтеннән, юллардан, борылыш майданчыкларыннан, кунак тукталышларыннан, калдыктар өчен контейнерлар урнаштыру майданчыкларыннан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлыча саклау участкаларыннан аерып куелырга.

Жәрәхәтләнүдән саклану өчен майдан территориясендә калкып торган тамырлар яки асылынып торган тәбәнәк ботаклар, жир өстендәге иске, киселгән жиһаз калдыклары (стойкалар, фундаментлар), жиргә чуммаган металл аркылылар (кагыйдә буларак, турникларда һәм таганнарда) булу рөхсәт ителми.

Янәшәдәге территорияләргә реконструкцияләгәндә балалар майданчыклары территориясендә төзелеш эшләрен алып бару һәм төзелеш материалларын туплау рөхсәт ителми.

Яктырту жайланмасы, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту жайланмаларын 2,5 м биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми.

Уен жиһазларын урнаштыру куркынычсызлыкның норматив параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

201. Балалар майданчыкларын карап тоту һәм аларның иминлеген тәмин итү өчен җаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт майданчыклары

202. Спорт майданчыклары халыкның барлык яшьтәге төркемнәргә өчен физкультура һәм спорт белән шөгыльләнү өчен каралган.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: йомшак яисә газон өслөк төрләре (Жайга чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшелләнделерлә һәм чөлтәргә койма белән әйләндереп алына. Яшелләнделер майданчыкның периметры буенча урнаштырыла, вертикаль яшелләнделергә кулланырга мөмкин. Киртәнең биеклегә 2,5-3 м, майданчыктар бер - берсенә тоташкан урыннарда биеклегә 1,2 м дан да ким түгел.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында яисә рекреацияләр составында махсус жиһазландырылган жаяулар коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рөвешендәге спорт жиһазлары заводта ясалырга да, махсус эшкәртелгән өсләргә жәрәхәтләнмәслек (ярыктар, тишәкләр булмау һ.б.) бүрәнәләрдән һәм борыслардан ясалырга да мөмкин.

Урнаштырганда сертификацияләнгән жиһаз каталогларына таянырга кирәк.

Ял итү майданчыклары

203. Торак төзелеше территориясендә тыныч ял итү һәм өлкәннәр өчен өстәл уеннары өчен ял итү майданчыклары оештырырга мөмкин. Торак йортларның тәрәзәләреннән тыныч ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара кимендә 10 м, шау - шулы өстәл уеннары майданчыклары кимендә 25 м булырга тиеш.

Ял итү майданчыгында төзеклөндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә түбәндәгеләр керә: каты өслек төрләре, майданчык өслегенә газон белән туры килү элементлары, яшеллөндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстәлләр, урналар (һәр эскәмиядә ким дигәндә берәр), яктырту жиһазлары. Майданчыкны плитка түшәү рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял итү майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын бергә кушканда, балалар уеннары зонасында каты өслекләр урнаштырырга ярамый. Парк территорияләрендә чирәмдә ял итү өчен майданчык-болыннар оештырылырга мөмкин.

Этләр йөрү өчен майданчыклар

204. Этләрне йөртү майданчыклары билгеләнгән тәртиптә вәкаләтле органнар белән килештерелгән урыннарда урнаштырыла.

Этләр йөртү майданчыгы территориясендәгә төзеклөндерү элементлары исемлегенә төрле өслекләр, коймалар, эскәмияләр, урна, экскрементларны утильләштерү өчен контейнер, яктырту һәм мәгълүмати жиһазлар керә.

Периметраль яшеллөндерүне күздә тотарга киңәш ителә.

Этләрне йөртү майданчыклары яшеллектән азат булган гомуми файдалану территорияләрендә, көчәнеше 110 кВттан артмаган электр үткәргеч линияләре астында, беренче һәм икенче поясларны су белән тәэмин итү чыганакларының санитария зонасынан читтә урнаштырылырга тиеш.

Торак билгеләнешендәгә территорияләрдә урнаштырыла торган этләр йөртү өчен майданчыкларның зурлыгы 400 - 600 кв.м, башка территорияләрдә 800 кв. м га кадәр кабул ителә, төзелгән төзелеш шартларында булган территорияль мөмкинлекләрдән чыгып, майданчыкларның кечерәйтелгән күләме кабул ителергә мөмкин.

Майданчык чигеннән торак һәм жәмәгать биналарының тәрәзәләренә кадәр ара кимендә 25 метр, ә балалар учреждениеләре, мәктәпләр, балалар, спорт майданчыклары, ял майданчыклары кишәрлекләренә кадәр кимендә 40 метр булырга тиеш.

Майданчыкның коймасы, кагыйдә буларак, биекlege 1,5 метрдан да ким булмаган җиңел металл челтәрдән эшләнә. койма элементлары һәм секцияләре, аның аскы кыры һәм жир арасындагы ара хайванга майданчыктан чыгып китәргә яки үзенә җәрәхәт ясарга мөмкинлек бирмәскә тиеш.

Майданчык территориясендә майданчыктан файдалану кагыйдәләре язылган мәгълүмат стенды урнаштырылырга тиеш.

205. Йорт хайваннары хужалары үз йорт хайваннарының экскрементларын үзләре җыялар һәм утильләштерәләр.

Хайваннар хужалары үз хайваннарының башка хайваннарга һәм кешеләргә куркыныч йогынтысын булдырмаска, шулай ук санитария нормалары нигезендә әйләнә-тирәдәгеләр өчен тынлыкны тәэмин итәргә, гамәлдәгә санитария-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә тиеш.

Автостоянкалар майданчыклары

206. Авыл жирлегә территориясендә автостоянкаларның түбәндәгә төрләре урнаша: автомобильләренә кыска вакытлы һәм озак саклау.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогындагы төзеклөндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбәндәгеләр керә: каты

өслөк төрлөргө, өслөклөргө бер-берсенә тоташтыру элементлары, коймалар, чүп савытлары яисә кече контейнерлар, яктырту жайланмалары, мәгълүмати жайланмалар (күрсәткечләр).

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участкаларына керү юллары жәяүлеләр юлының төп юнөлешлөргө белән кисешмәскә тиеш.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән кимендә 3 метр киңлектәгә яшел үсентеләр полосасы белән аерып куелырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

207. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналар һәм корылмаларны төзү, реконструкцияләү һәм капитал ремонтлау проект документациясенең «төзекләндерү» бүлегә, шулай ук төзекләндерү проектлары яисә эскиз тәкъдимнәргә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнган эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга киңәш ителә. Тарихи төзелеш зоналары, торак пунктның үзәк үзәгә, авылның күпфункцияле үзәкләргә һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләргә нигезендә проектаналарга тиеш.

208. Кече архитектура формаларына төп таләпләр булып:

208.1. архитектура һәм ландшафт тирәлегә характерына, территорияне төзекләндерү элементларына туры килү;

208.2. материалларның югары декоратив һәм эксплуатацион сыйфатлары, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, аларны озак вакыт дәвамында саклау;

208.3. конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, куркынычсызлыгы.

Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләргә

209. Жәмәгать транспортын көтү павильоннары конструкцияләргә яктырткычлар, лапаслар, эскәмияләр, чүп савытлары һәм гражданныр һәм оешмаларның белдерүләргә өчен аерым щитлар белән жиһазландырылырга тиеш. Павильонда тукталышның исеме, жәмәгать транспорты маршрутларының номерлары һәм расписаниесе күрсәтелә.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

210. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

210.1. Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Тышкы мәгълүмат чаралары, учреждение такталарыннан һәм режим табличкаларыннан тыш, Саба муниципаль районы Башкарма комитеты белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның нигезендә урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары ияләргә аларның тиешле торышын тәмин итәләр, аларны вакытында ремонтлылар һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урынын жыештыралар.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын реклама яки мәгълүмати хәбәр урнаштырмыйча урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын

зарарлау, шулай ук тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән ябыштыру рәхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмати конструкция хужасы монтаждан (демонтаждан) соң өч тәүлек эчендә территорияне төзекләндерүне һәм (яисә) фасадның тышкы күренешен торгыза.

Тышкы реклама һәм мәгълүматны урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтажланырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә корылмаларга һәм объектларның бизәлешенә зыян килергә, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклығын һәм тотрыклылыгын киметергә ярамый.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә карап тотмаган, жир кишәрлеген һәм аның тирәсендәге территорияне жыештырган һәм санитар карап тоткан өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары җаваплы.

210.2. Реклама конструкцияләренең тышкы кыяфәтенә һәм урнаштыру урынына карата таләпләр жирле үзидарә органының аерым карары белән билгеләнә.

210.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләрдә булырга мөмкин:

- дивар конструкциясе;
- декоратив панно;
- консоль конструкциясе;
- түбә конструкциясе;
- витрина конструкциясе;
- оештыру тактасы;
- режим табличкасы;
- модульле конструкция;
- күләм-киңлек композициясе;
- калкан конструкциясе;
- флаг композициясе;
- махсуслаштырылган конструкция.

210.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына карата гомуми таләпләр.

210.4.1. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, эзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләр), аларны саклау һәм куллану турындагы Россия Федерациясе законнары таләпләре нигезендә гомуми ашырылырга тиеш.

210.4.2. Тышкы мәгълүмат чараларындагы мәгълүмат Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш.

Ике һәм аннан да күбрәк тел кулланылган очракта текстлар эчтәлегә һәм техник бизәлешә буенча бертөрле булырга, дәрәҗә һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш.

210.4.3. Мәгълүмати конструкция хужасы куркынычсызлык кагыйдәләрен бозган өчен, шулай ук мәгълүмати конструкцияләргә монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозган очракта төзексезлекләр һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

210.4.4. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) күпфатирлы торак йортларның фасадларында:

жил торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, турыдан-туры торак булмаган бина өстендә;

- торак йортның габаритларында аның чикләреннән чыгып торган 1,5 метрдан артмаган һәм мәгълүмати конструкция урнаштыручы зат биләгән, беренче һәм икенче катлар арасында, биләгән торак булмаган бина өстендә урнаштырылган конструкцияләрдән тыш, төзелгән торак булмаган биналар чикләреннән читтә;

-тәрәзә һәм ишек уемнарын, шулай ук витражларны һәм витриналарны, шул исәптән, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, төзеп куелган-янкормалы бүлмәләрдә тулысынча яки өлешчә ябу рәвешендә;

- лоджияләрнең, балконнарның киртәләү конструкцияләрендә, әгәр бу керү төркеменең проект тәкъдире белән каралмаган булса;

- бер керү урыны булганда бердән артык конструкция.

2) торак булмаган биналарның фасадларында:

- биш каттан артык биеклектәге биналарда вертикаль консоль конструкцияләре;

- әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, икенче кат тәрәзәләренең аскы дәрәжәсеннән югарырак;

3) керү төркемнәренең фризларында, козырекларында:

бер керү урыны булганда бердән артык конструкция;

яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә , бер керү урыны булган керү төркеме фризында урнаштырылганның тыш;

4) гомуми мәйданы 400 кв. м дан артыграк булган, мондый объект проектында каралмаган административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, спорт объектларында;

5) индивидуаль яисә күпфатирлы торак йортлар территориясендә аерым торган конструкцияләр рәвешендә;

6) биналарны ябу һәм ябу уемнарын, витриналарны, тәрәзәләрне, аркаларны пыялалау, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәү, суперграфика, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

7) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча;

8) эркерларда, колонналарда, пилястраларда, балконнарда;

9) мемориаль такталардан 2,0 метрдан да якынрак ераклыкта;

10) адреслы атрибутиканы каплай торган (урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

11) биеклегә 2 каттан арткан биналарның саңгырау торчларында;

12) алмаш мәгълүмат белән, декоратив паннолардан, модуль конструкцияләрдән, шулай ук автозаправка станцияләрендәге күләм-киңлек композицияләре рәвешендәге конструкцияләрдән, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен щитлы, витриналы, консоль конструкцияләреннән тыш;

13) «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә мәжбүри булмаган мәгълүматны (оешманың фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимы турында мәгълүмат), атап әйткәндә, товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр юнәлешләрен, исемлекләрен, биналарны арендау, сату турындагы мәгълүматны, вывескалардан тыш, күрсәтү киртәдә яки бинада модуль конструкцияләр, шулай ук Калкан һәм витрина конструкцияләре рәвешендә;

14) текст мәгълүматыннан башка сурәтләр генә булган;

15) фасадның архитектура фоны белән төсә буенча ярашмый торган;

16) ачык яктырту ысулын кулланып;

17) тукума материаллар, флаг композициялареннән тыш, шулай ук озынлыгы 6,0 м дан артык булган яктылык тартмалары рәвешендәге дивар конструкцияләре кулланып;

18) мәгълүмат конструкциясенең бер төрен кулланып, мәгълүматны кабатлый торган:

- Россия Федерациясенең дәүләт теле һәм Татарстан Республикасының дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәү нигезендә башкарылган мәгълүмат;

- берничә урам киселешендә яисә ике урам арасында урнашкан территориядә урнашкан бинаның һәр фасадына урнаштырыла торган мәгълүмат;

- автозаправка станцияләре фасадларына урнаштырыла торган мәгълүмат;

19) кабартыла торган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

20) төзеп куелган-янкормалы бүлмәләрнең (тамбурларны да кертеп) түбәсенең (парапетының, фризының) өске тамгасыннан югарырак;

21) телефон номерларын, сайтларны, электрон почта адресларын күрсәтеп.

210.5. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларының аерым төрлеренә таләпләр.

210.5.1. Дивар конструкциясе – биналарның, стационар булмаган сәүдә объектларының тышкы өслегенә, фризларына, козырекларына, фронтонарына керү яисә тәрәзәләр (витриналар) өстендә, тәрәзәләр арасында дивар өслегеннән 0,2 метрдан да артмаган аралыкта фонлы яисә фонсыз конструкция, яктылык тартмасы рәвешендә урнаштырыла торган, беркетү элементларыннан, текстлы мәгълүматны үз эченә алган мәгълүмат кырыннан гыйбарәт булган мәгълүмати конструкция, декоратив элементлар, һәм (яисә) билгеләр, йә стена өслегенә турыдан-туры төшерелгән сурәт.

Дивар конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының катлары тәрәзәләре арасындагы дивар биеклегенең 2/3 өлешеннән артыграк булган;

2) аркалы тәрәзәләр булганда, бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының катлары арасындагы тәрәзәләр арасындагы стенаның биекlege биеклегенең 1/2 өлешеннән артыграк булган;

3) текст мәгълүматының биекlege Фриз биеклегенең 2/3 өлешеннән артыграк (шул исәптән эчке-янкормалы бүлмәләр);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән янкормалы биналарда), керү төркемнәрендә, фризда урнаштырыла торган яктылык тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендәге стационар булмаган сәүдә объектларында Фриз биеклегеннән азрак яисә күбрәк булган;

5) бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының фронтон биеклегеннән 1/2 дән артыграк биеклектәге;

6) козырегында биекlege 0,5 м дан артып киткән;

7) фасад озынлыгының 70% тан артыграк озынлыгына;

8) беренче кат чикләрендә биекlege 0,5 м дан артыграк, уемнар арасында урнашканда 50% тан артыграк һәм биекlege 1,5 м дан артыграк булган стена, почмак участкаларында 50% тан артыграк стена;

9) башка телләрдә әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән конструкция озынлыгының 50% тан артыгына арттырылган озынлыктагы мәгълүматны кулланганда;

10) төрле телләрдәге язуларның тиндәш булмаган үлчәмнәрен һәм шрифтларын кулланып;

- 11) беренче, цоколь яисә подвал катларының тышкы стеналары өслегенә урнаштырганда, стена конструкциясенең аскы кырына кадәр жир өсте тигезлегеннән 0,6 м дан түбәнрәк;
- 12) уемнар булганда, тоташ пыяла, Фриз, фронтон булмаганда, икенче каттан югарырак, тәрәзәара стенаның биекlege конструкция урнаштыру күздә тотыла торган тәрәзә уемының ике биеклегеннән артып киткән очраклардан тыш;
- 13) икенче каттан югарырак тоташ пыялада урнаштырганда бердән артык конструкция күләмендә;
- 14) бер-берсе өстендә фоновый конструкцияләр һәм яктылык тартмалары рәвешендә, әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;
- 15) өслеге бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының, керү төркеменен, козырекларның стенасына параллель булмаган фризда фоновый конструкцияләр һәм яктылык тартмалары рәвешендә;
- 16) бинада, стационар булмаган сәүдә объектында Фриз төсеннән аерылып торган фон конструкцияләре фоны төсен кулланып;
- 17) беренче кат уемнары арасында яисә беренче каттан түбәнрәк урнаштырганда фоновый конструкцияләр һәм яктылык тартмалары рәвешендә;
- 18) алмаш мәгълүмат белән;
- 19) стена конструкцияләренең башка төрләрән куллануны күздә тоткан биналарның фасадларында стена өслегенә турыдан-туры төшерелгән сурәт белән;
- 20) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып;
- 21) фронтонда, өске каттагы фризда шушы бинада конструкцияне уйланылган урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган, гамәлдә булу вакыты тәмамланмаган рөхсәт (килештерү) нигезендә билгеләнгән түбә конструкциясе булганда, стена конструкциясе белән бердәй мәгълүмати эчтәлекле (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат) берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш;
- 22) түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аерып торучы кәрниз дәрәжәсеннән югарырак, кәрниз дәрәжәсеннән алып иңкел түбә тимераягына кадәр биекле 3,0 м дан кимрәк;
- 23) түбә яссылыгын бина диварыннан, стационар булмаган сәүдә объектыннан аерып торучы кәрниз дәрәжәсеннән бердән артык конструкция күләмендә югарырак.

210.5.2. Декоратив панно-гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артыграк булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, житештерү, склад һәм спорт билгеләнешендәге аерым объектларның фасадларында гына урнаштырыла торган мәгълүмати конструкция.

Әлеге конструкциянең мәгълүмат кыры каты яисә тукума нигезендә эшләнәргә, мәгълүмат кыры белән каркасның тоташкан урыннары яшереләргә һәм декоратив бизәлгән кырыйлары (шул исәптән багет, нәфис декор элементлары) булырга тиеш.

Декоратив панноларны урнаштыру рөхсәт ителми:

- 1) беренче кат дәрәжәсеннән түбәнрәк;
- 2) ишек һәм тәрәзә уемнары арасында, витриналардан тыш;
- 3) эчке яктыртусыз баннер тукума кулланып;
- 4) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

210.5.3. Консоль конструкциясе-бинаның, стационар булмаган сәүдә объектының фасады яссылыгына туры почмак астында урнаштырыла торган

мәгълүмати конструкция, почмак участкаларында, стенаның тышкы өслегенә композицион күчәрләре буенча кече конструкцияләр рәвешендә локальләштерелгән.

Консоль конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

- 1) биеклегә һәм озынлыгы 1,0 м дан артыграк;
- 2) фасад өслегеннән 0,2 м дан артыграк ераклыкта;
- 3) бер - берсеннән 10 м га якынарак ераклыкта;
- 4) фасад кырыеннан 0,2 м дан артыграк һәм жир өсте тигезлегеннән конструкциянең аскы кырына кадәр 2,5 м дан кимрәк ераклыкта;
- 5) бинага керү урыннары өстендә;
- 6) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен консоль конструкцияләреннән тыш.

210.5.4. Түбә конструкциясе-әлеге бинаның гомуми мәйданының 100% занимает биләгән оешма тарафыннан яссы түбә (парапет) өске тамгасыннан тулысынча югарырак яки бинаның, стационар булмаган сәүдә объектынның иңкү түбәсенә өске тамгасыннан (тимераяктан) югарырак урнаштырыла торган эчке яктыртулы яктылык хәрәфләре һәм символлары (логотиплар, цифрлар, билгеләр, нәфис элементлар) рәвешендәгә күләмле мәгълүмати конструкция . :

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

- 1) текст мәгълүматының биеклегә:
 - 0,5 метрдан артык-бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен;
 - 2,0 метрдан артык-2-5 катлы биналар өчен;
 - 2,5 метрдан артык - 6-9 катлы биналар өчен;
 - 3,0 метрдан артык - 10-15 катлы биналар өчен;
 - 4,0 метрдан артык - 16 һәм аннан да күбрәк катлы биналар өчен;
 - биеклек буенча чикләүләрсез-төзелеш мәйданы 15 мең кв. м дан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;
- 2) озынлык белән:
 - фасадны туры тәмамлау озынлыгының 1/2 өлешеннән артыграк, алар фасадка карата урнаштырылган;
 - фасадның (парапетның) төгәлләү өлешенә биеклекләре аерылганда төгәлләү фрагменты озынлыгының 2/3 өлешеннән артыграк;
- 3) күпфатирлы торак йортларда;
- 4) бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык, Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган кабатлана торган мәгълүматлы конструкцияләрдән тыш;
- 5) әлеге бинада гамәлдә булу вакыты чыкмаган рөхсәт нигезендә билгеләнгән түбә жайланмасы рәвешендәгә реклама конструкциясе булганда;
- 6) әлеге бинада рөхсәт (килештерү) нигезендә, гамәлдә булу вакыты чыкмаган очракта, вертикаль тәртиптә, фронтоңда, өске каттагы фризда стена конструкциясе булганда, түбә конструкциясе белән бердәй мәгълүмати эчтәлек белән берләштерелгән стена конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);
- 7) алмаш мәгълүмат белән;
- 8) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып;

9) өстәмә символларның (логотипларның, цифрларның, билгеләрнең, нәфис элементларның) биеклеге текст мәгълүмат биеклегенә $1/3$ өлешеннән артыграк.

210.5.5. Витрина конструкциясе - бинада, стационар булмаган сәүдә объектында витрина пыяласының, тәрәзә уемының эчке ягында урнаштырыла торган, каркастан, декоратив бизәлгән мәгълүмат кырыннан, асылма элементлардан торган, тәрәзә уемы мәйданының $1/4$ өлешен генә биләгән фоновый конструкция яисә яктылык тартмасы рәвешендәгә мәгълүмати конструкция (витрина пыяласының биеклеге һәм витрина пыяласының яртысы озынлыгы буенча).

Витрина конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) Мәйданы 2,0 кв. м дан кимрәк булган тәрәзә уемында;
- 2) витрина пыяласыннан витрина конструкциясенә кадәр ара бина ягыннан 0,15 м дан кимрәк;
- 3) тәрәзә тышчасы әгъзаларын исәпкә алмыйча;
- 4) витриналарның пыяла өслеген буяу һәм декоратив пленкалар белән каплау рәвешендә;
- 5) витриналарның пыялаларын яктылык тартмалары белән алыштыру юлы белән;
- 6) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып;
- 7) витрина корылмалары арасында 1,5 м дан кимрәк ераклыкта.

210.5.6. Учреждение тактасы, режим табличкасы – «кулланучылар хокукларын яклау турында» Федераль законның 9 статьясы нигезендә күрсәтелүе мәжбүри булган, барлык оештыру-хокукий рәвешләренә, индивидуаль эшкуарга бәйсез оешманың фирма исеме (исеме), аларның урнашу урыны (адресы) һәм эш режимы турындагы мәгълүматны кулланучыларга житкерү өчен билгеләнгән, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында яисә төп керү урыныннан уң якта һәм (яисә) сул якта яисә керү төркемнәренә пыяласында (режим табличкасы). Учреждение тактасына, режим табличкасына урнаштырыла торган мәгълүмат Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә кулланучыларга житкерелергә тиеш.

Учреждение тактасын, режим табличкасын урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) озынлыгы 0,6 м дан артыграк һәм биеклеге 0,8 м дан артыграк булган (оештыру тактасы);
- 2) озынлыгы 0,4 м дан артыграк һәм биеклеге 0,6 м дан артыграк (режим табличкасы);
- 3) озынлыгы 0,6 м дан артыграк һәм биеклеге 0,4 м дан артыграк (трафарет печать салу ысулы белән керү төркемнәренә пыяласына урнаштырыла торган режим табличкасы);
- 4) барлык оештыру-хокукий рәвешләрдәгә бер оешма өчен икедән артыграк, бер бинада, стационар булмаган сәүдә объектында, коймада бер индивидуаль эшкуар өчен;
- 5) үлчәмнәре буенча аерылып торучы, конструкция әзерләнгән материаллары буенча бертөрле булмаган;
- 6) керү төркемнәренә (ишәкләрнең) трафарет басу ысулы белән ясалган пыяласында бердән артыграк;
- 7) яктырткыч кулланып, киртәдәгә элмә такталардан тыш;
- 8) фонсыз конструкцияләр рәвешендә;
- 9) керү юлының бер ягында икедән артыграк;
- 10) киртәләү секциясеннән читтә;

11) төзелеш, үтә күренмәле киртәләрдә, баскычлар, балконнар, лоджияләр киртәләрендә;

12) жәмәгәт туклануының стационар предприятиеләре каршындагы сезонлы кафеларның киртәләү конструкцияләрендә;

13) киртә дәрәжәсеннән югарырак;

14) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

210.5.7. Модульле конструкция - оештыру-хокукий формасына карамастан, бер бинада берничә оешма, шәхси эшмәкәрләр бердәм блокка берләштерелгән модульләр рәвешендә урнаштырылган очракта кулланыла торган вывесканың бер төре, ул бинада, киртәдә яки ул урнашкан жир кишәрлегендә яки бинаны эксплуатацияләү өчен бирелгән жир кишәрлегендә урнаштырыла. парковка урыннарын оештыру аңа.

Модульле конструкция түбәндәгечә урнаштырылырга мөмкин::

- декоратив панно;

консоль конструкциясе;

- вывескалар, режим табличкалары, керү группаларының пыяласында ясалганнарыннан тыш;

-эре форматтагы күләм-киңлек композициясе.

Өлеге пунктта каралган үзенчәлекләргә саклап, модульле конструкцияләргә мәгълүмати конструкциянең тиешле төре өчен билгеләнгән таләпләр кагыла.

Модульле конструкцияләр урнаштыру рәхсәт ителми:

1) биекlege 6,0 м дан артыграк һәм 2,0 м дан кимрәк булган (консоль конструкциясе);

2) биекlege биш каттан арткан биналарда (консоль конструкциясе);

3) күпфатирлы торак йортларның фасадларында, кушып төзелгән-янкормалы биналардан тыш (консоль конструкциясе);

4) модульле элементларның мәгълүмат кырын әзерләүнең төрле материалларыннан һәм бер блокта һәм бер бинада яктырту ысулларыннан файдаланып;

5) Бер конструкциядә өч модуль элементтан кимрәк булган;

6) декоратив панно рәвешендәге модульле конструкция булганда консольле;

7) кронштейн рәвешендәге модуль конструкциясе булганда декоратив панно рәвешендә;

8) бер бинада бер конструкция рәвешендә икедән артык блок;

9) биекlege һәм озынлыгы 1,5 м дан артык (учреждение тактасы, режим табличкасы);

10) урнаштырыла торган стенаның озынлыгы озынлыгының 2/3 тән артыграк (учреждение тактасы, режим табличкасы);

11) керү урынының бер ягында бердән артык (учреждение тактасы, режим табличкасы).

210.5.8. Күләм-киңлек композициясе - кече (биекlege 6,0 м дан артмаган) яки эре (6,0 м дан артмаган) форматта индивидуаль башкарылышта эшләнгән, фундаменттан, нейтраль төсләр материалы (соры, көрән, графит, кара, көрән һ.б.) белән тышланган каркастан торган аерым торучы декоратив-мәгълүмати конструкция, анда оешманың фирма исеме, ә 1500 кв. м. дан артык мәйданлы биналар, корылмалар өчен - бренд.

Күләм-киңлек композицияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенә мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынарак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач көүсәләреннән 5,0 м дан да якынарак булган агачлар;
- 10) әзерләгәндә профнастил, тукулган материаллар кулланып;
- 11) алмаш сурәте булган мәгълүмат өслекләрен, шулай ук медиа-экраннар белән берләштерелгән мәгълүмат өслекләрен урнаштырып, кече форматта;
- 12) мәгълүмат кырында фотосурәт белән;
- 13) гомуми мәйданы 5000,0 кв. м дан кимрәк булган биналар өчен эре форматлы, автозаправка станцияләреннән тыш;
- 14) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, медиа-экраннардан, ягулыкка бәяләр турында мәгълүмат булган автозаправка станцияләре стелаларыннан тыш;
- 15) гомуми мәйданы 1500 кв.метрдан артыграк булган биналар, корылмалар өчен бренд кулланмыйча.

210.5.9. Щитлы конструкция-эчке яисә тышкы яктырткычлы, биекlege 4,0 м дан артмаган, фундаменттан, каркастан, декоратив элементлардан, каты нигездә 6,0 кв. м дан артмаган мәгълүмат кырынан торган аерым торучы мәгълүмати конструкция.

Калкан конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенә мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;

- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынак булган агачлар;
- 10) әзерләгәндә профнастил, тукулган материаллар кулланып;
- 11) мәгълүмат конструкциясен декоратив-сәнгати бизәмичә;
- 12) гомуми файдаланудагы территория чикләрен белдерә торган кызыл сызык белән чиктәш жир кишәрлеге чигеннән 6,0 м якынак ераклыкта;
- 13) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып.

210.5.10. Флаг композициясе-нигездән, бер яки берничә флагштоктан һәм йомшак тукумадан (мәгълүмат кырларынан) торган аерым торучы мәгълүмати конструкция.

Флаг композицияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшкуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенә мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынак булган агачлар;
- 10) киңлеге буенча флагштоklar арасындагы арадан артып киткән мәгълүмат кыры габаритлары белән.

210.5.11. Махсуслаштырылган конструкция – халыкны яклау һәм иминлекне тәэмин итү өлкәсендәге социаль әһәмияткә ия мәгълүмат, шулай ук спорт, мәдәни-массакуләм чаралар турында халыкка хәбәр итү өчен билгеләнгән аерым торучы мәгълүмати конструкция, ул фундаменттан, нейтраль төсләр материалы белән тышланган каркастан, видеосурәтләр күрсәтергә мөмкинлек бирә торган электрон экран рәвешендәге мәгълүмат кырынан, зур сәүдә һәм спорт, мәдәни-күңел ачу комплексларының 3 гектардан артык мәйданлы жир кишәрлекләрендә урнаша.

Махсуслаштырылган конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

- 1) оешма, индивидуаль эшқуар бинасы һәм урнашу урыны урнашкан милекчегә, хужага, файдаланучыга караган жир кишәрлеге, шулай ук аннан файдалану яисә парковка урыннары оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге чикләреннән читтә;
- 2) фундаментны декоратив бизәүдән башка тирәнәйтүнең техник мөмкинлеге булмаган очракларда;
- 3) гамәлдәге төзелеш, янгын сүндерү һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү бинасының проект карары белән нигезләнмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмати конструкция булганда;
- 4) жир кишәрлегенең мондый объект проектында каралмаган чикләрендә бердән артык йә башка аерым торучы мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт били торган жир кишәрлеге чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бина фундаментына кадәр 6,0 м дан якынарак ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм жәяүлеләр юлларында, юлларда, автомобильләрне парковкалау һәм кую өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар)урынына;
- 9) фундаменты тирәнәйтелгән агач кәүсәләреннән 5,0 м дан да якынарак булган агачлар;
- 10) әзерләгәндә профнастил, туқылган материаллар кулланып.

VI. Коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен башкаруга төп таләпләр

211. Жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яки ремонтлау, свайлар һәм шпунт салу, электр тапшыру, элемент, яктырту линияләре терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), жирне планлаштыру, инженерлык эзләнүләрендәге эшләр һәм башка эшләр) белән бәйлә эшләр бары тик язма рөхсәт (производствого ордер) булганда гына башкарыла.жир эшләре), Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы башкарма комитеты тарафыннан бирелгән.

212. Торак пункт территориясен төзекләндерүгә бәйлә Жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм үткөрү тәртибе, жир эшләрен башкаруга ордер рәсмиләштерү һәм алу Саба муниципаль районы жирле үзидарә органнарының билгеләнгән хокукий актлары таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

213. Агач һәм куакларны кисәргә, ябалдашларга яисә утыртырга кирәк булганда, билгеләнгән тәртиптә жирлек Башкарма комитетының агачларны кисүгә, ябалдашларга яисә утыртуга рөхсәтен рәсмиләштерергә кирәк.

214. Торак пункт юллары буйлап хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату авыл жирлеге Башкарма комитетының вәкаләтле органы тарафыннан бирелә торган рөхсәт нигезендә, юлның ике ягында да заказчылар һәм эшләр башкаручылар, эш сроклары, әйләнәп чыгуның мөмкин булган маршрутлары турында барлык кирәкле белешмәләрне үз эченә алган мәгълүмат щиты урнаштыру мәжбүри рәвештә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән щитның рәвеше һәм эчтәлегә рөхсәт бирү буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

215. Коммуникацияларне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә вакыты чыккан ордерлар буенча жир эшләрен башкару ирексез дип таныла.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

216. Торак мохитне төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көн күреш хезмәте күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкәннәр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар мохитеннән файдалану мөмкинлеген, бу объектларны картлар һәм инвалидлар хәрәкәтенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән тәмин итүне күз алдында тотарга киңәш ителә. Өлкән яшьтәге затларның һәм инвалидларның хәрәкәтенә ярдәм итә торган техник чараларны һәм җиһазларны проектлау, төзү, урнаштыруны заказчы яңа төзелештә расланган проект документациясе нигезендә башкарырга тәкъдим итә.

VIII. Милекчеләрнең катнашу тәртибе биналар (алардагы урыннар) һәм корылмалар тирә-яктагы территорияларне төзекләндерүдә

217. Авыл жирлегә һәм торак пунктлары территорияләренә тиешле санитар торышын тәмин итү, әйләнә-тирә мохитне авыл жирлегә территориясен пычратудан саклау һәм яклау чараларын гамәлгә ашыру максатларында аларны җыештыру һәм санитар карау өчен хужалык итүче субъектларга һәм физик затларга янәшәдәге территорияләр буларак беркетелә.

218. Территорияларне (жир кишәрлекләрен) җыештыру, чистарту һәм санитар карау тоту эшләрен башкару бурычлары, әгәр законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, барлык оештыру-хокукий рәвешләрдәге физик һәм юридик затларга түбәндәге тәртиптә йөкләнә:

218.1. идарәче оешмалар-күпфатирлы йортларның йорт яны территориясе, шулай ук күпфатирлы йорт территориясе каршындагы жир кишәрлегә төп фасад ягыннан 10 м радиуста йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);

218.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәламәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән жир кишәрлегә чикләрендәге территорияләр, шулай ук учреждение территориясе алдындагы жир кишәрлегә төп фасад ягыннан 10 м радиуста йә урамның машина йөрү өлешенә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) башка яклардан - 10 м радиуста;

218.3. күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналардан файдаланучы затлар, идарәче оешма белән шартнамә булмаган очракта, янәшәдәге территорияне – биналарның бөтен озынлыгы буенча, киңлегә буенча – 10 м ераклыкта йә машина йөрү өлеше бордюрына кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) җыештыралар.;

218.4. барлык милек рәвешләрендәге сәнәгать предприятиеләре һәм оешмалары - аларга керү юллары, тротуарлар, аларга тоташкан коймалар, санитар-саклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәге санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

- 218.5. төзүчө-гамәлдөгө төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиустагы төзелеш мәйданчыкларының янәшәдәге территорияләре һәм аларга 50 м радиустагы керү юллары;
- 218.6. торак йортлар хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта жир кишәрлегенәң фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм йорт биләмәсе периметры буенча 10 м ераклыктагы территория йә урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 218.7. стационар булмаган объектлар (лотоклар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары-объектны урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлеге территориясә һәм урынның тышкы чигеннән урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 10 м ераклыкта урнашкан янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 218.8. базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы оешмалары (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 218.9. биналарның, корылмаларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре-бина, корылма яисә бирелгән жир кишәрлегенәң чиге периметры буенча һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр (объект юл буенда урнашкан очракта) 10 м радиустагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 218.10. автомобиль юлының бүлөп бирелгән полосасы чикләрендә һәм башка жир кишәрлекләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре - бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территория;
- 218.11. гараж кооперативлары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр, кишәрлек чикләреннән алып урамның машина үтә торган өлөшөнә һәм аларга керү юлларына кадәр 50 м радиустагы янәшәдәге территория;
- 218.12. гражданның коммерциягә карамаган бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача берләшмәләре-бирелгән жир кишәрлеге территориясә һәм участок чикләреннән алып урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 10 м радиустагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 218.13. жирләү урыннары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә һәм кишәрлек чикләреннән 10 м радиустагы янәшәдәге территория;
- 218.14. гомуми файдаланудагы территорияләр-бурычлар вәкаләтле органнарга йөкләнә;
- 218.15. жир кишәрлекләренәң хокук ияләре-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территорияләр (йә жир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта жир кишәрлегенәң фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм жир кишәрлегенәң тышкы чигеннән йә урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 10 м ераклыктагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта);
- 218.16. автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннары хужалары-бирелгән жир кишәрлеге чикләрендәге территория һәм жир кишәрлегенәң тышкы чигеннән урамның машина йөрү өлөшөнә кадәр 10 м ераклыктагы янәшәдәге территория (объект юл буенда урнашкан очракта).

IX. Кагыйдэләр таләпләренәң үтәлешен контрольдә тоту.

219. Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар авыл жирлеге территориясен төзекләндерү буенча әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән таләпләренәң үтәлешен тәэмин итәләр.

220. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплылыкка китерә (әлеге кагыйдәләрнең федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукий актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган нигезләмәләреннән тыш, аларны үтәмәгән өчен административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе Кодексы нигезендә җаваплылык билгеләнгән).

221. Төзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукий актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка тарту затны күрсәтелгән таләпләрне үтәүдән һәм җибәрелгән хокук бозуларны бетерүдән азат итми.

222. Торак йортның, торак йортның бер өлешенең, ике яисә өч фатирлы йортның бер яисә берничә фатирының, торак булмаган бинаның (урынның) милекчесе (милекчеләре) объектны эксплуатацияләүне һәм карап тотуны тиешенчә башкармаган очракта, бу объектның фасадына, тышкы кыяфәтенә, түбәсенә (түбәсенә), башка конструкцияләренә карата әлеге кагыйдәләр таләпләрен күп тапкырлар бозуда, шул исәптән гамәл кылмау аркасында китерелгәндә дә чагыла. объектны тузган, яраксыз яки авария хәленә китерәләр) , әгәр әлеге хәлләр алты календарь ай эчендә кимендә ике тапкыр рәттән административ җаваплылыкка тарту турында законлы көченә кәргән карарлар белән расланса, - вәкаләтле орган милекченәң (милекчеләрнең) объектка капитал ремонт ясау (ремонт ясау) йөкләмәсе хакында яисә милекченәң (милекчеләрнең) объектны җимерү йөкләмәсе хакында дәгъва таләпләре белән судка мөрәҗғәгать итәргә хокуклы.әлеге объектның территориясе әлеге кагыйдәләргә туры китерелде.